

Cyárkómény építés, gőzházán befűtés, gépek al-
pozása, mindenteljes betonunkak kivitele, kőmen-
cök, gyártelepek részére, saját szerkezetű szob-
létesítések építése, Magas építés
Brazov
No 15

nat,
ron vesz
pot
No 3.

da
No. 10

nnemü
vítellü
ek stb.

nyomdaja

aron és

37

szeszt. eg. akad-
vatali és nyomda
Kolozsvar, St. Baron
Pop (Brazov) No 15
T. No.
Munk. és akadémiavatali
777, 228 és 1047
No. 32. -- -- -- 928
Egy szám ára pályaudva-
ra és vidéken is lej 5
Bukarestben -- -- 6

UJ KELET

ZSIDO-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre -- -- 1050
Félévre -- -- 550
Negyedévre -- -- 290
Egy hónapra -- -- 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együti
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra -- ck 40-
Egyszám ára -- ck 2-

1926 Julius 2 Péntek

Csaj-Kolozsvar * IX. évfolyam * 142 szám

5686. Tamuz 20

A huszonkettedik évfoduló

Irtta Marton Ernő

„Egy kődalak jár itt folyton mellettem,
előttem lebeg az utakon, felém int a házak
falairól, réám kacag a zö'd mezőkről és ligetek-
ről, előttem jár, mint valami égi jelenség. Is-
merem őt, ő az: Herzl Tivadar.” Schuitzler
Arthur írta ezeket a sorokat, amikor két évvel
előtt Jeruzsálemben kóborolt és megállott a
Jaffa-kapunál, ahol egykor Herzl Tivadar várta
az érkező császárt. Nem Schnitzler várta
az érkező császárt. Nem Schnitzler az első, aki
nyesmit érzett, amikor Palesztina hegy-völgyein
vándorolt, mindenki előtt, aki maga előtt látja
az épülő országot, virágbaszókkei mezőivel,
ujjászülető népével, megszüpülő életritmusával,
ott lebeg ez a megjrtó kődalak. A szorgalmas
berszóséges munka föött az ő alakja lebeg, az
ő prófétai feje, amelyből először pattant ki a
megváltás szikrája. Elöttünk lebeg, mint haj-
dan a pusztajáró nép előtt az „ámud és”, a
tüzözlop, amely az utat jelezte az utatlan
pusztaságban. Palesztina minden rögéből, min-
den virágából, mely a nap felé nyujja kely-
beit, minden mühelyéből, ahol munka úteme
hallaszik, minden tantermétől, ahol kutatnak,
tanulnak és tantitanak, az ő két szép szeme
tekin reánk s az ő szelleme sugárzik felénk.
Huszonkét éve, hogy itt hagyott, huszonké-
t éve, hogy egy forró júliusi napon az edlachi
szanatórium betegszobájában a fizikai világ
számára véget ért Herzl Tivadar élete. De vaj-
jon meghalhat az, akinek szelleme és emléke-
zete anapok és évek teltevel egyre intenziveb-
ben és éöbben hatja át egy nép lelkét. Vajjon
meghalhat az, akit egy nép még ma is, huszon-
két évvel fizikai halála után, igazi vezérének
tekin? Herzl Tivadar itt van közöttünk. A
lelke ott él a dolgozó chaluc csákányának len-
dülésében, az Ének völgyében felhangzó héber
dalokban, a Scopus hegyről szétáradó világos-
ságban és az egész zsidó nép országépítő nagy
erőfeszítésében.

Ma már történelmi távlatból tudjuk meg-
ítélni Herzl Tivadar művét és cselekedeteit.
Mi adta ennek a férfiúnak azt a lenyügözö,
szinte varázsos erőt, amellyel a világ hatal-
massainak figyelmét a szenvedő zsidó nép sor-
sára tudta irányítani, amellyel a zsidókérdést a
világ megoldandó problémái közé tudta sorozni
s mely cselekedetével végeredményben a meg-
váltás kapuit nyitotta meg népe számára. Aki-
vel csak közvetlen érintkezésbe jutott, soha
nem tudott szabadulni e találkozás emléktétől.
„Es a Herzl egészen úgy néz ki, mint egy
próféta”, mondotta Abdul Hamid szultán
Vámbéri Arminnak egy órával Herzl kihall-
gatása után. Ibrahim, a szultán főceremónia-
mestere szinte extázisban ragadja meg a Herzl
híseretében Konstantinápolyban tartózkodó
Wolfohn kezét és így kiált fel: „Egy nézhe-
tet ki a keresztenyek megváltója”.
Aki felületesen nézi Herzl életét, nem
bíhet mást, mint azt, hogy mágusz, vagy
varázsló volt ez az ember, aki megbabonázta
azokat, akikkel szembe került. Ez a fiatal
zsidó újságíró egy szép napon a fejébe veszi,
hogy országát szerez földönfutó népének és
ime, alig hogy világgá röpi tervét, máris
megnyílnak előtte miniszterek, királyok és
császárok kapui és mindenütt úgy fogadják
öt, ahogy fejedelmeket fogadnak. Amikor
másodsor ment Konstantinápolyba, a szultán
saját vendégének tekintette és a nyári palotá-
ban jelölt ki számára fejedelmi lakoztályt,
egy udvari fogat állott rendelkezésére s a
híseretében állandóan egy tábornok tartózkod-
ott. De nemcsak a szultán, az összes európai
kormányok és udvarok, amelyeknél megfordult,
úgy tárgyaltak vele, ahogy egyenrangú felek-

kel szoktak tárgyalni. Mi adta Herzlnek ezt a
csodálatos erőt?
Herzl volt az első, aki az asszimiláció ön-
tagadásának fájdalmas korszaka közepette elő-
ször kezdte hirdetni a világnak, hogy a zsidó-
ság is nép, ugyanolyan, mint a többiek, amely-
nek ugyanazon szükségletei, ugyanazon vágyai
és létfeltételei vannak, mint minden más nép-
nek. Herzl nem elégedett meg e pusztá felis-
meréssel, hanem levonta annak minden kon-
zekvenciáját és minthogy más nem volt, aki
vállalta volna, önmagát tekintette ez ujonnan
felfedezett nép megbízásnékül, de hivait ve-
zezőjének. Egy páratlan és csodálatos autozug-
geszió volt az, amellyel Herzl Tivadar a zsidó
nép felszabadításának nagy művéhez kezdett,
az elhivatottságnak és küldetésnek egy olyan
elementáris erővel feltörő megújulatkozása, amely
tisztelést parancsolt és másokra is átsugározta
eréjét.

Mindenkit megragadott és lenyügözött co-
dálatos tervével. Mindenki előtt megnyilatko-
zászerűen hatottak az ő egyszerű, világos
igazságai. A keleti zsidóság millióinak, a szen-
vedő, nyomorgó, üldözött páriáknak lelke fel-
ujjongott és megmámorosodott a gyönyörű
álomtól, amelyet eléjük varázslott. A miniszte-
rek és királyok, akiknek előteterjesztette hatal-
mas projektumát, megrendült szívvel érezték,
hogy egy nép lelke szól hozzájuk Herzl kö-
vetelésein keresztül. És mindenkiön meg volt
a hajlandóság, hogy segítőkészet nyujson a
nagyszerű terv megvalósítására, mindenki szive-
sen meg akarta tenni a magaszt, hogy a mű-
sikerüljön. Csak egy réteg volt, amely bu-
zárta füleit Herzl prófétás szavai elől, amely
nem akarta tudomásul venni, hogy valaki egy
új korszak kapuit döngeti. A gazdag zsidók
voltak azok, akik elzárták szívüket és pénz-
szekrényeket Herzl vészkiáltása elől. Pedig a
terv megvalósításához mindenképp pénz kel-
lett volna. Már minden készen állott, a szultán
hajlandó volt átengedni Palesztinát a zsidóság-
nak, az oroszországi és lengyelországi zsidó
százvezrek szivrepesve várták az indulás pill-
natát, csak pénz kellett volna. Csak pénz.
És Herzl elindult a szenvedések és csalódások
utjára a pénz után. Sorra kopogtatott a zsidó
bankárok, a zsidó milliomosok ajtaján és fel-
tárta előttük a zsidó állam gondolatának min-
den bübajos szépségét, feltárta előttük a fene-

ketlen szenvedéseket, melyeket a zsidó nép
elviselni kénytelen s a megváltás nagyszerű
lehetőségeit. Ezermester módjára igyekezett
bizonyítani nekik, hogy a saját életüket és
vagyonukat mentik meg, ha megmentik néptü-
ket, de minden könyörgés, minden követelés,
minden fenyegetés hasztalan volt. A zsidó
milliomosok szive és pénzszerkénye zárva maradt.
S míg Herzl sikeresen vívta meg harcát a
világ hatalmasaival és koronázatlan királya
tudott lenni a zsidó nép millióinak, a pénz-
szekrényvel vívott harcában elbukott.

Megrendítő az a levél, amelyet ebben az
időben írt egyik barátjához, a keleti Mandel-
stamm doktorhoz. „Hűséges, drága barátom
— írja Herzl — holtfáradtá szaladtam magam,
de a c. öselék, amely a pénz fölött rendelke-
zik, még csak meg sem hallgatott. Kérésnek
kell hullania az égből, amig ezek a kőszivek
meglágyulnak. Hallatlan, hallatlan dolog. Ötven
év múlva a sírjukra fognak köpni ezeknek az
embereknek, ha majd megtudja a világ, hogy
már készen voltam a szultánnal s csak az a
rcngyos pénz hiányzott. És ezt a rongyos
pénzt nem akarták ideadni. A fejemet töröm
szét, csak hogy összehozzam a pénzt.”

Igen, a fejét és a szívét törte szét. Ez a
finom, érzékeny szív, amely mint valami co-
dálatos hangszer rezonált a zsidóság minden
öröme és fájdalmára, nem bírta az iramot a
pénzért való pszichos küzdelemben. Ez a nagy,
tisztá lélek összeroppant, amikor szembetalálta
magát a közönynek és szükkeblűségnek avval
a fagyos lehelletével, amely a zsidó pénzszer-
kényekből áradt feléje. Ez a küzdelem felőrölte
és megtörte. 5664 Tamuz 20 án meghalt.

Igy és ezért vesztette el a zsidó nép ujkori
történelmének legnagyobb vezérét.

És ezért legyen minden Tamuz 20 ika ki-
keltő figyelmeztetés minden zsidó számára. Ma
ismét azon az uton vagyunk, amelyen Herzl
már egyszer elindult. Az ország kapui megnyil-
tak előttünk, az indulás vezényszava elhang-
zott már, de még tétován állnak az utrak/sz
százvezrek, mert hiányzik a nagy utraváló: a
pérez. És most is megindult a küzdelem a
pénzért, aminek ma Keren Hájjeszód és Keren
Kajemet a neve. A zsidó nép legjobbjai ismét
kopogtatnak a zsidó sziveken és zsidó pénz-
szekrényeken.

Tamuz 20 ika a nagy mementó, mely így
kiált felénk: Zsidók, zsidók! A legnagyobb
vezérek elbukott a pénzért vívott lelketölő
csatájában. Vigyázzatok, most ismét áll a harc!
Vigyázzatok, mert elbukhat az ország és a jövő!

Szombaton mond le a kereskedelemügyi és a közoktatásügyi miniszter

Coanda és Negulescu tárcáit csak ideiglenesen töltik be. A kormány hétfőig be akarja fejezni a mandátumigazolási vitát. Mi történik az ellenzéki pártok körében?

(Bucuresti-Bukarest, Julius 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Negulescu közoktatásügyi és Coanda iparügyi miniszterek szombaton adják be lemondásukat, közveleleül azután, hogy öket a szenátusz, illetve a kamara elnökévé megválasztották. Tárcáikat egyelőre csak ideiglenesen töltik be. Petrovici lesz az ideiglenes közoktatásügyi miniszter, míg Coanda kereskedelemügyi tárcáját Averescu fogja ellátni. A katonaprefektusok ügyben ma érdekes fordulat történt. A belügyminisztériumban Jordachescu argesi és Voinescu dorohoji prefektusok bejelentették, hogy továbbra is megtartják közigazgatási állásaikat s lemondnak katonai rangjukról. Jordachescu őrnagy, Voinescu pedig alezredesi rangban van. Ugy-n'gy neszou pedig alezredesi rangban van. Ugy-n'gy járt el a vlacai és az ismaeli prefektus is.

Mindketten levélben értesítették a belügyminisztert elhatározásukról.

A kamara eddig 30 megve választására vonatkozó dosszékát intézett el. A kormány reméli, hogy hétfőig feltétlenül végez az igazsádsokkal, napi két ülés mellett. Egyébként vasárnap is megtartják a két ülést.

Az ellenzék tovább folytatja előkészületeit a kormány elleni harcra. Különösen a liberálisok dolgoznak erősen, akik minden eszközzel meg akarják akadályozni a kormány pénzügyi terveinek megvalósítását. Politikai körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi Constantinescu Alexandranak mai találkozója és hosszabb tárgyalása Titulescu londoni meghatalma ott miniszterrel. A tárgyalásokról nem szivárgott ki semmi.

Megérkezett az olcsósági hullám. Sipos-céghez jött először. Vegyen harisnyát, keztyűt és fehérneműt Siposnál, Cluj, Reg. Ferdinand 8 szám.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Ujabb helyi csoport-alakulás Máramarosban
Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnökségének legutóbbi máramarosi turnéja után meggyeszerzte nagy lelkesedéssel indult meg a cionista alakulatok reaktiválása. Ennek a mozgalmnak egyik biztató jele a leordinai helyi csoport megalakulása, amely kezdetét jelenti a máramarosmegyei zsidóság megszervezésének.
Az alakuló közgyűlést Fuchs Mendel Feivis nyitotta meg. Vázolta az alakulás szükségességét, különös tekintettel a máramarosi zsidóság helyzetére, amely az utóbbi években tűrhetetlenné vált. A máramarosi zsidóság — mondotta — gazdasági leromlásának és népi problémáinak megoldását csak a Cionista Világszervezettől várhatja. Utal arra a megszabású akcióra, amely a Zsidó Nemzeti Szövetség közbenjárására a máramarosi zsidóság érdekében folyamatban van. Már közel van az idő, amikor a Keren Kajemet által a máramarosiaknak rendelkezésére bocsátott 6000 dunam területet Palesztinában, ahol sokszáz család fog otthont és megélhetést kapni.

Szelinger Márton, a havasmezői csoport delegátusa méltatja ezután a leordinai alakulást zsidó társadalmi szempontból is és összetartásra buzdítja a jelenlévőket. Moskovics Sámuel, a ruszkovai helyi csoport ügyvezető titkára, az elmúlt év tevékenységéről számolt be. Félődséget kíván az új csoportnak, amelynek híján a ruszkovai csoport litta el eddigi leordina községben a Szövetség ügyeit. Többek hozzászólása után a közgyűlés egyhangulag megválasztotta a tisztikart a következőképpen: elnök Fuchs Mendel Feivis, alelnökök Lerner Chaim és Stern Lázár, ügyvezető titkár és sékelbiztos Rosenthal Jenő. Ezek után elhatározták, hogy a vezetőség többi tagjait a sékelalkotó befejezése után fogják megválasztani. Jegyzőkönyvi közönyt szavaznak Moskovics Sámuelnak a leordinában eddig kifejtett munkásságáért, amelyet ezután Rosenthal Jenő fog ellátni.

Uj Aviva alakult Petrozsényban

Június 28-án alakult meg Petrozsényban ünnepélyes keretek között az ifju Aviva. Az

alakulógyűlést dr. Halmos Brunó helyi csoport-elnök nyitotta meg, utána Menyász Icen roshaviva ismertette az ifju Aviva célját és feladatait. Halmos Lili söniját haaviva kitartó és lelkiismeretes munkára hívta fel az ujejesület tagjait. Horváth Samu barisszia rosrisonnak, az Aviva Noémi titkáriának beszédével zárult az alakulógyűlés. Az ifju Aviva, melynek 15 tagja van, roshavivának Herz Klárit, söniját-haavivának Abraham Marát, pézartárnoknak pedig Klein Blankát választotta meg.

A dévai Barisszia-körzet konferenciája

Vasárnap, július 4-én délelőtt fél tizenegy órákor ül össze a dévai Fehér Kereszt kistérben a dévai Barisszia-körzet konferenciája. A kolozsvári központ delegátusain kívül a körzeti konferencián a petrozsényi, dévai, gyulafehérvári, hiteségi, szászvárosi, marosillyei, bródi és vajdahunyadi barissziák és cionista frakcióinak kiküldöttjei vesznek részt. A konferenciát megelőzően a konferencia résztvevői délelőtt fél tíz órákor részt vesznek a Herz emlékére

Szivenlőtte magát egy kolozsvári urlasszony

Nitzescu Paul dr. vasúti ügyvéd feleségének tragédiája

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön délután fél tíz óra két revolveres zaja verte fel az Eötvös utca csendjét. A 19. szám alatti házban két revolvergolyóval véget vetett életének dr. Paul N. Nitzescu kolozsvári ügyvéd fia, alig 28 éves felesége, Kolozsvár társadalmának ismert és közszerepben álló tagja. A revolverdörrenésnek zajára csakhamar kíváncsi emberek verődtek össze a csinos, földszintes ház előtt, a szomszédházak ablakai és erkélyei is csakhamar megteltek érdeklődőkkel, akik mohó kíváncsisággal bámultak a ház lefüggönyözött ablakaira.

A ház szobalányának telefonbeszámolója percek alatt megérkezett a helyszíre Palca Traian rendőrinspektor, majd röviddel ezután dr. Buis rendőrorvos és dr. Bossie főgyógyász, akik azonnal bevezették a vizsgálatot. A furdósoba kerevetén átlőtt szívvel, megmerevedett tagokkal pihent a fiatal urlasszony. Mire Buis dr. megérkezett, már minden orvosi intérvencő hasztalan és felesleges volt: a két golyó a második és harmadik borda között hatolt be és átütötte a szív falát, úgy, hogy a szerezésén néhány másodperc alatt kiszenvedett. Bossie dr. főgyógyász és Palca inspektor azonnal kihallgatták az öngyilkos férjét és a ház személyzetét, amelynek nyomán csakhamar sikerült rekon-

struálni az Eötvös-utcai dráma képét.
Ugy Nitzescu dr., mint nejelegáti származásuk és mintegy másfél éve laknak az Eötvös utca 19. szám alatti virágos, kertes, gondozott udvaron, földszintes házban. Csaknem négy éve házask immár. Az utóbbi időben a házastársak közötti viszony elhidegült. Három nappal ezelőtt Nitzescu dr. Marosvásárhelyre utazott, ahonnan tegnap este tér vissza. Hogy azóta mi történt közöttük, azt nem lehet tudni, csak következtetni lehet a délutáni megrendítő dráma eseményeiből. Félődséget néhány perccel Nitzescu dr. kocsiért küldte a szobalányt. Midőn a kocsi a ház elé ért, a furdósoba zárt ajtaja mögött eldőrdültek a revolverlövések.

A lövések zajára az asszony komornája rémülten rohant a furdósoba ajtajához, amelyet fizikai erejének utolsó megfeszítésével abban a pillanatban nyitott ki az öngyilkos asszony. Kezében még füstölgett a finommivű, orosz gyártmányú revolver, amelyet bágyadtan ejtett ki kezéből.
Jaj, meghalok!... — ez volt utolsó szava. A következő pillanatban hangtalanul összeesett és pillanatok alatt kiszenvedett. Az asszony tragédiája annál megrendítőbb, mert közelebbről anyai örömlöknek nézett elébe. Halála városszerte általános, mely részvétet keltett.

Mert akkor már újra százezrekről volt szó. A vagyvüri összeomlásával csak egy haditerv omlott össze, — de a lényeg: a világon széjjel-szórt egész zsidóság egyesítésének gondolata egyetlen szabadságharcban — ez továbbra is megmaradt és Akiba törhetetlen energiája értett hozzá, hogy ezt tette is váltsa. A haditerv mindenesetre megváltozott. A bibliai, egyiptomi és ciprusi fölkelések vérbefojtása után már nem lehetett arra gondolni, hogy a zsidó fegyvereket kör alakban vonulassák fel egy középpont irányában: Palesztina felé. A felszabadító harc egyetlen lehető bázisa most már maga a középpont: Palesztina lett. (Folytatása következik.)

Akiba

Irtá Giszkalay János

Akiba csak azt várta. A néplelkiösméret ellenállhatatlan megnyilatkozása volt ez és az öreg Akiba megteljesülve látta magát. Igen, a szent megteljesülés! Aki valaha is átélte a maga megteljesülését — és mindegy, hogy miben: tettekben, az örökkévalóságra ráeszmélésben vagy mulandó szerelem villanásában, — az tudja, hogy ilyenkor az ember isten közelségét érzi és a prófétaság ereje szállja meg a lelkét. Akiba sietve termett a titkos táborok helyén és amikor az eléje sorakozó harcosok között megpillantotta Bar-Kozibát, amikor kitökéledve érezte meg a lelke újra a küldetésnek azt az ellenállhatatlan erejét, sorsokat győző varázsát, amely ebből a csudálatos emberjelenségből ragyogva sugárzott feléje, akkor isten szelleme megszállotta agg Akiba lelkét és a száját harsogó, ujjongó önfelédtségben hagyta el a prófétai ige: „Ime a Messiás-király! Alá Kóchab mi Jáakób, csillag szállott fel Jáakóból — nem Bar-Koziba többé az ő neve, hanem Bar-Kochba: a Csillag fia...”

Bátor szó, Akibához méltó tett volt ez a kijelentés, — nem kevésbé bátor és a léleknek szabad ihletettségekben gyökeredző, mint az, amikor az Énekek-Énekének szerelmes verseit „Szentek-szentjének” deklaráta. Mert abban az időben a Messiás fogalma, a Messiás-hit már gyökeres változásokon ment keresztül a zsidó nép lelkében. Régebbi időben a zsidó néphit úgy képzelte el és úgy várta a Messiást, ahogyan egy szabad és a maga jövőjében rendületlenül bizó néphez méltó volt. A Messiás, — a Dávid házából származó fölkelő király leszen, aki eljövendő, hogy fölcsabítsa Judát az idegen népek igája alól és igaz-

ságban tündöklő jogara alatt újra egyesítse a széjjel-szórt zsidó népet. Ez a Messiás egy nemzeti hős volt a zsidó nép hitében, amint hogy maga a Messiás (héberül Masiach) szó sem jelent egyebet, mint „fölkelő király”. De csak szabad, csak a maga erejében és a sors igazságában törhetetlenül bizó nép tud jövendő nemzeti hőskömben hinni. Akiba idejében a Messiás-fogalom már messi eltolódott ettől az egyszerű, de egyszerűségében is erős életakarattal és szent bizakodással telített eredeti jelentéséről. Az évszázados római elnyomatás, az olyan sokszor megkísérelt és újra és újra vérbefojtott zsidó szabadságharcok megrendítették a nép hitét a világrend igazságosságában és megtántorították bizalmát a maga erejében. A zsidó néplelekben egyre mélyebb gyökeret vert a menthetetlenül elbukott rabizgatómegakaratatsibbasztó, ópiumos hite, hogy csak egy világrenden és a természeti törvényeken feljül álló, emberfölötti csudákkal operáló és az egész emberiséget, az egész világot megváltó Messiás tudja és fogja hozni a megváltást a zsidó népnek is. Igen: a világot, az egész emberiséget megváltó Messiás-gondolat egyet jelentett a néplelek teljes reményvesztettségével, a maga erejében való hit megtántorodásával és a rabizgatósorsba való tompa belenyugovással.

Ez volt a lényege és pszichológiai alapja Jézus messiásának is az első keresztények hitében — akik szintén nem voltak egyebek, mint a nyomoruságokba beléfáradt, önmaguk erejében megrendült, reményükvesztett zsidók. (Zsidó keresztények)

Csak akkor, ha mindezt tudjuk és szem előtt tartjuk: csak akkor érezhetjük meg az Akiba tettéből kirobbanó erőt, bátorságot és a zsidó nép jövőjében való rendületlen hitet,

hogy kinyújtott karja halandó emberre mutatott és a száját tévovázás nélkül hagyta el az ige: Ime, a Messiás király!

És hogy mennyire bátor, mennyire Akibához méltó tett volt ez a kijelentés, semmi sem bizonyítja jobban mint az, hogy a zsidó nép legjobbjai közül is sokan szembe szegültek véle. A Talmud följegyzik Akiba egyik nagytekintélyű tudós kortársának nyilatkozatát, aki szinte gyűlölködve fordult szembe Akibával. Jochanan ben Tortának hívták ezt az embert és Bar-Kochbára való célzással szemébe mondotta az agg szabadságharcosnak: „Hamarabb fog fű nőni az állkapocsodból Akiba, semhogy a Messiás megjelenjen.” Csunya, bántó, nemtelen szó volt ez — olyan csunya és olyan nemtelen, mint az a lelki tehetetlenség, reményvesztettség, akaratra, hitre és tettekre erőtlenség, amelyből fakadt. De a zsidó nemzet egészére úgy hatott Akiba szava, mint egy színei kinyilatkoztatás. A zsidó nép nem ösmert nagyobb tekintélyt nála és csak rá kellett mutatnia Bar-Kochbára: és a zsidó tömegek százezrei vak bizalommal, a végső diadalba vetett szent hittel és lelkesedéssel siettek a Messiáskirály zászlói alá.

Mert akkor már újra százezrekről volt szó. A vagyvüri összeomlásával csak egy haditerv omlott össze, — de a lényeg: a világon széjjel-szórt egész zsidóság egyesítésének gondolata egyetlen szabadságharcban — ez továbbra is megmaradt és Akiba törhetetlen energiája értett hozzá, hogy ezt tette is váltsa. A haditerv mindenesetre megváltozott. A bibliai, egyiptomi és ciprusi fölkelések vérbefojtása után már nem lehetett arra gondolni, hogy a zsidó fegyvereket kör alakban vonulassák fel egy középpont irányában: Palesztina felé. A felszabadító harc egyetlen lehető bázisa most már maga a középpont: Palesztina lett. (Folytatása következik.)

Az ember hogy a lapok fel egy-egy ő és súlyos börtén és szok azólkül, hogy emóciókat keltszeseeküvése hogy kilenc itéltek.

Az ember hogy az össze a megtörtént vannak. Podig vonatkozásban a legszenzáció deklódsére me rengeteg fanat gondolkodána áldva, vagy m unalmát, a lő zavarni van b

Páris küll ezálló már a rendszerint or dással sugtak súlyos feketk tizmus és álm megüzötség v ltt, kifejezde

— Legyer — annyi bizo nem tartozik Mint foglalok egyike a legbi súlyosbt, hog esethen sz kta ez őszeseeküvé a tragikum or a naivségnak mértékével va vilégnéltre érdemel.

Mert nincs értve — aki nint az őszee esetén is, a h ő kezába, sük akasztófa az, az őszeseeküvé fanatizmusuk, legheverebb él lése, mely eg a szívnek ama kézhetelelen a mek, indokolat ültette el a te

S bármén lények ezek az alapján itéljük világításba ker bíráljuk cselek

Mindent m bocsájtani, — nem is bocsájt gyilokkal felsze néha, eőt sok l-selkedve, ártó ténelmi akarató ki olcsó feladat merni, hogy n nyolult szerkes közönséges fele lehet szeptik hanem vagy a reprezentálja, n szerzéség-számba megnyilvánulás mártiri hével mások, de a m

A relativitá agyonelemez, m érzést elemieir durvaságához n terként mutatb balzaci nagyág tól, a bo'dog n rendezett o'sszé ságos nyugalom kipárnázott aut Aki állt ma kótságsbeve sz válságaiban, aki halálos dobná

Összeesküvők

Az emberek napjainkban hozzá vannak szokva, hogy a lapok raponta a reggelijük mellé találjanak fel egy-egy összeesküvés hírt. Halálos ítéletekről és súlyos börtönbüntetésekről szóló tudósítások szürkén és szokványosan férnek meg az újságpapíron anélkül, hogy a nyájas olvasók lelkében különösebb emóciókat keltenének. Most éppen a Kemál-elleni összeesküvéssel vannak tele a lapok s ma olvasom, hogy kilenc „előkelő” török összeesküvőt halálra ítélték.

Az emberek általában ehhoz szoktak hozzá, hogy az összeesküvések lélektanát ne elemezzék és a megtörtént dolgokat úgy fogadják el, ahogyan vannak. Pedig emberi, társadalmi és főleg etikai vonatkozásban az összeesküvők emberfajtája egyike a legszenzációsabbnak, mindenestre különös és érdeklődésre méltó emberek, akik hősi hajlamokból, rengeteg fanatizmusból vannak összegyurva és a gondolkodásnak olyan merevségével vannak megáldva, vagy megáldozva, ami a polgári lélek szürke unalmát, a főmapi morál moerasas állóvizét megzavarja van biatva.

Páris külterti kávéháza, a Montmartre zugszálló már a béke éveiben telve voltak velük, rendszerint oroszokkal, akik misztikus együvéttapadással sugták-bugták egymás fülebe, heves italokat, súlyos feketékávékat ittak, szemükben lángoló fanatizmus és álmatlan éjkek tüze és olyan lelki és testi megzöttség vibrált, mely egész öltözetükön előlött, kifejeződött és borongó ráncokba nehézedett.

— Legyen bár dussgazdag, vagy koldusszegény, — annyi bizonyos, hogy az összeesküvők fajtája nem tartozik a konzolidált embertípusok közé. Mint foglalkozás és pálya — minden bizonytal egyike a legbizonytalanságnak, amit még az is súlyosbít, hogy „morális” siker is a legritkább esetben szokta koronázni. Az összeesküvés és vele az összeesküvő mindig az inferno terméke, mindig a tragikum orrait sűrölja s az emberi vakságnak, a naivságnak és az ember nemismerésnek olyan mértékével van felruházva, amely — pártállásra és világnézetre való tekintet nélkül — tisztelet érdemel.

Mert nincs ember, — a tészdejátek is beleértve — aki l'art pour l'art annyit kockáztatna, mint az összeesküvők legnagyobb része. Még „siker” esetén is, a hatalom ténylegessége ritkán kerül az ő kezükbe, sikertelenség esetén pedig egyedül az akasztófa az, amiben részük lehet. Az élet pedig az összeesküvők számára is kedves valami, hiszen fanatizmusuk, bizarr megváltói hétségük maga a leghevesebb életigenlés, persze egy olyan élet igenlése, mely egyelőre csak az ő fantáziájukban él s a szívek ama titkos redőiben, amelyekben kifürkészhetetlen akaratok, megmagyarázhatatlan s jtelmek, indokolatlan vágyak és szerelmek mámorát ültette el a természet.

S bármennyire ártalmas és imparlamentáris lények ezek az összeesküvők, ha a fenti motívumok alapján itéljük meg őket, akkor egészen más megvilágításba kerülnek, mintha a szokványok szerint bíráljuk cselekedeteiket.

Mindent megérteni annyi, mint mindent megbecsültani, — mondja a francia közmondás. Ha nem is bocsájítjuk meg nekik, hogy bombákkal és gyilokkal felszerelve állanak szűk utcák szegeletén, néha, sőt sok esetben igen kiváló emberek életét l-selkedve, ártatlan, soroldobált és legtöbbször történelmi akaratot teljesítő férfiak elnémitását tűzve ki ocsó feladatukul, — annyit mégis illik elismerni, hogy megértésük, lelki konstrukciójuk bizonyult szerkezetének megismerése nem tartozik a közönséges feladatok közé. Az összeesküvő sohasem lehet szkeptikus, sohasem lehet számító ember, hanem vagy ez önzésnek olyan mértéktelenségét reprezentálja, mely már szinte önzetlenség, végzettség-számba megy, vagy pedig a legemberibb megnyilvánulásnak: a hitnek jegyzettjei ők, akik mártíri hévvel áldozzák fel istenségük oltárán a mások, de a maguk életét is.

A relativitás mai korszakában, mely mindent agyonelemez, mely mindent ellentétéhez mér, — az érzést elemeire bontja, a riza szépségét a karó durvaságához méri, — az összeesküvő pozitív emterként mutatkozik előttnk, akit szenvedélyének balzaci nagysága különböztet meg a szürke józanoktól, a boldog megalkuvóktól, az emberi élet és sors rendezett országut jellemeitől, akiknek lelkén biztonságos nyugalommal vonulnak el a városi kordék, kipárnázott autók és csengőslovu batárok.

Abi állt már szakadékok szélén, akinek ökle kétségbeesve szorult már össze az élet borzalmas válságaiban, akinek torlát fojtogatták már szívének halálos dobbanásai, — az, ha etikai értelemben

nem is, de érzésben meg kell, hogy értse az összeesküvőket, ezeket a kétségbeesett dörömböket az eleve elre dőltség vaskapuján, ezeket a hívő bolondokat, akik az élet ügyét halálal, egyes emberek halálával akarják rendbehozni, ho'ot a történelem tanulsága szerint az egyesek akaratá semmivé zúdik a történelmi, vagy ami ezzel egyenlő: a tömeg akaratá előtt.

En is vallom: a Rerd mindenekelőtt. Igaz, hogy a mai társadalom rendjét a legmagasabbfokú rendtelenségnek tartom, ugy erőlcseikben, mint gazdaságiakban, mert nem az emberi lélek és test természetes és legigazabb ösztönein épül fel. De rendszeretemen mellett is elismerni vagyok kénytelen, hogy az élet igazi szépsége mégis a nagy feszültségek villámaiban lobognak fel, — a szere-

lem és az akarat hősiségeiben, az önfeláldozás és halálmegvetés infernóiban. Hogy ezek a szenvedélyek vakságo, mélységes és konok elfogultságokat tetelezenek fel, amik ártalmasak és fájdalmasak? Igaz, de a villámok és tengerek dühét egyelőre nem fékezheti meg az ember. Ezek vannak, élnek, égnek, mint az ölemek. Fenségesek, mert megmagyarázhatatlanok. Épügy, mint az összeesküvők, akik bármily ártalmasak és bármily elítélendők — vannak és megállítanak bennünket szenvedélyük nagyságával, fanatizmusuk lángjával és vakságuk szokatlan méreteivel. És valljuk meg: néha a kvalitás előkelősége, ha dimenziókban szerény, — nem ér fel a kvalitás ordánárságával, ha ez az ordánárság a sziklk és ösközetek hatalmas dimenzióiban jelentkezik.

Salamon László

Goga Octavian militarizálni akarja az egyetemi hallgatókat ?

A bukaresti „Politica” fellünést kellő h iradása

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A többnyire egyoldalú információ alapuló és nem mindig felelősségteljes szenzációkhoz már hozzászokott romániai közvéleményt a bukaresti „Romania” című lap mai száma az eddigieknél sokkal szenzációsabb hírrel lepte meg. Azt írja ugyanis a „Romania”, hogy Goga Octavian belügyminiszter törvényjavaslatot készített, amely szerint az egyetemi hallgatók, egyetemi éveik ideje alatt, katonai fegyelem alatt állanak, mint besorozottakat kezelik őket és katonai szolgálatra is kötelezik majd őket. A lap szerint Goga ezzel a faszizmusnak akar hadsereget szervezni.

A hír óriási feltűnést keltett országwide, de — a „Romania” szerint a diákság körében is nagy a konsternáció. A diákok állítólag ugy határoztak, hogy az erre vonatkozó törvénynek nem vetik alá magukat, még akkor sem, ha azt a parlament mindkét házán keresztül is fogja vinni a kormány.

A francia parlamentben máris Briand utódját kombinálják

Biztosra veszik, hogy kedden leszavazzák a kormányt. Caillaux pénzügyi programja megbukott, mert a washingtoni egyezményt elfogadhatatlannak tartják

(Páris, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Parlamenti köröknek az a felfogása, hogy a kormány kedden, a pénzügyi szervezetről szóló vitánál kisebbségben fog maradni. A jobb és baloldal hatalmas csoportjai között ugyanis aban egyetértetnek, hogy a washingtoni egyezmény elfogadhatatlan. Ezzel Caillaux pénzügyi programjának alapelve megdőlt. Parlamenti körökben már most kombinálják Briand utódját, aki minden valószínűség szerint Tardieu lesz Caillaux tegnap a vitánál, amelyben a szocialistáknak bizonyos könnyítéseket sikerült elérni, odakiáltotta:

— Elfogadhatnak, amit akarnak, de figyelmeztetem önöket, hogy törvény ugysem lesz belőle soha.

A lapok koncentrikus támadása Caillaux ellen

A lapok súlyos támadásokat intéznek Caillaux ellen. „A diktátoroskodó Caillaux” és hasonló címmel jelennek meg a feltűnésteltető cikkek. A francia nemzeti bank új vezetősége az amerikai Federal Reserve bank és az Angol Bank Párisba érkezett igazgatóival tárgyalásokat folytatott. A párisi lapok ma reggel befejezett tény gyanánt közölték, hogy Anglia és az Egyesült Államok hivatalos bankja a francia frank összeomlásának megelőzése végett, háromszázmillió dollár hitelt hajlandó folyósítani bizonyos feltételek mellett a francia nemzeti banknak, sőt a lapok konkretizálták értesítéseiket olyan irányban, hogy London és New York részéről két kölcsönajánlat is érkezett. Mind a kettő háromszázmillió dollárról szól, de a két bank a francia kormánytól tette függővé, vajjon harminc évre, vagy egyelőre csak hat hónapra kívánja igénybevenni ezt a hitelt. A hathónapos hitel esetén kilenc százalék, a harmincéves hitel esetében tíz százalék volna a kamatláb.

A pénzügyminiszter cáfolja a hiteltárgyalásokat

Ma este azonban a pénzügyminisztérium cáfolatot adott ki és azt hangsúlyozta, hogy nem folytak ilyen irányban tárgyalások. Francia lapok helyet adnak a cáfolatnak, de egyben megjegyzik, hogy a tegnap közölt értesítéseiket a hiteltárgyalások részleteiről a pénzügyminisztérium sajtófőnökétől kapták, tehát a pénzügyminiszter saját magát cáfolja meg és saját közlését minősíti valótlanak. Ez a kijelentés még inkább fokozta az amugy is nagy zűrzavart.

Tardieu a harcban

Most már bizonyosra veszik, hogy a jövő kedden a támadás vezetését Tardieu fogja átvenni a kormány ellen. Ez a kétségkívül veszélyes politikus 1924 májusában tudvalevőleg kiharadt a kamarából, roha nem sokkal 1924 májusa előtt voltak hónapok, amikor ugy látszott, hogy Tardieu fog a francia kormány élére kerülni, Poincaré örökösé gyanánt. Alig két-három hónapja van annak, hogy egy póválasztáson Tardieu újból helyet kapott a kamarában, miután választási bukása másnapján megeztntette lapját és nagy világkörűli utat tett. Tardieu visszatérése azóta állardóan fokozta az idegességet, de Tardieu egyelőre óvatosan viselkedett, a háttérbe vonult és tartogatta erejét egy nagy akcióra. Kedden Briand programbeszéde alatt azonban Tardieu tett már néhány kellemetlen kérdést és mindenekelőtt kiroszakolta azt, hogy Briand lekösse szavát egy fontos kérdésben, abban, hogy a kamara megkérdése nélkül nem fog külföldi kölcsönt lekötöni.

A kritikus keddi nap

Jövő kedden Tardieu akarja átvenni a roham vezetését és Tardieu célja valószínűleg az, ami Briand célja volt a még alig több mint egy hete: egy jobbfelől átcsoportosított kormánytöbbség kiépítésén. Csak éppen az új kormány vezetésére Tardieu alkalmasabbnak tartja magát, mint a jelenlegi miniszterelnököt. Nagyon kérdéses az, vajjon sikerülhet-e Tardieu roham. A jövő keddi mindenképpen igen kritikus napja lesz a francia kormánynak.

Briand és Caillaux között súlyos nézeteltérések vannak

Az „Avenir” tudni véli, hogy Briand és Caillaux között súlyos nézeteltérés keletkezett. Caillaux megbánta a kormányba való belépését. Tudja, hogy pénzügyminiszterségének napjai meg vannak számlálva és ezért nyíltan azon dolgozik már most, hogy ő maga önálló kabinetet tudjon alakítani. Azt is megemlíti, hogy Caillaux minisztériumában Briandnak felajánlott egy tárcát.

Holtpontra a francia-olasz tárgyalások

A francia-olasz tárgyalások holtpontra jutottak. A felek belátták, hogy a megegyezési alap megtalálása lehetetlen. Lehetséges, hogy októberben, vagy novemberben tovább tárgyalnak.

Tüntetés a Potemkin-film bécsi előadásán

Kampószerkesztések megzavarták a Burg-Kino tegnapi előadását.

A rendőrség tizenkét tüntető ellen eljárást indított

(Bécs, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Potemkin páncélos hajó” című film, amelyet nemrégiben részletesen ismertettünk, szerencsétlen jelek között vonult be az osztrák fővárosba. Németországban mindenféle rendőri vizsgálaton és cenzurán ment keresztül a film és számos városban volt különböző demonstráció okozója. A „Potemkin páncélos hajó” Bécsben néhány nap óta a Burg-Kinoban fut a közönség legnagyobb meglepedésére és tetszésére. Három napon keresztül minden különösebb incidens nélkül ment végbe az előadás, míg azután tegnap este kitört a krach. Ezuttal is kampószerkesztés fialember volt az, akik az egyszerű filmelőadásból politikai tüntetést rendeztek.

A Burg-Kino tegnapi előadására mintegy 30-40 kampószerkesztés fialember váltott jegyet, akik az első jelenetet a legnagyobb nyugalommal nézték végig, úgy, hogy senki sem sejtette, hogy tüntetni fognak. Abban a

pillanatban azonban, amidőn a film elérkezett a matrózok forradalmához és a hajót a matrózok birtokba vették (ehhez a jelenethez a mozgóképernyő zenekara a marsellaisét játszotta), a kampószerkesztések a *Deutschland, Deutschland über alles* kezdték énekelni, majd fütyülni és visítani kezdtek és hangos szavakban adták kifejezést forradalomellenes magatartásuknak.

A közönség körében nagy pánik keletkezett, mert mindenki azt hitte, hogy a tüntetést verekedés fogja követni. Az előadás abbamaradt, a lámpákat felgyújtották és a tömeg a kijárat felé tördült. Eközben azonban megérkezett a rendőrség, amely a helyszínen azonnal tizenkét letartóztatást fogdosított. A letartóztatott tüntetőket a központi rendőrségen állították elő, ahonnan azonban, személyi adatként felvétele után, szabadonbocsátották őket. Az eljárást a tüntetők ellen megindították.

Varsóban felrobbant egy bomba és megölt harminchét katonát

(Varsó, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután borzalmas bombarobbanás történt a fővárosban. Gyakorlatozás közben a 44. ezred gyakorlóterén felrobbant egy ágyúvedék és megölt harminchét katonát, ezenkívül harmincat súlyosan, tizenegyet könnyebben megsebesített. A szerencsétlenség híre hamar elterjedt a fővárosban és a lakosság körében mély megdöbbenést keltett. A köztársasági elnök azonnal megjelent a helyszínen és részvételt fejezte ki az ott egybegyűlt hozzátartozóknak.

A bécsi zsidóság grandiózus felvonulással hódolt Herzl emlékének

Ötezer ember zarándokolt el a dóblingi sírhoz. A Jabotinsky-csoport lovasbandériummal vett részt a demonstrációban. Chajes főrabbi beszéde

(Bécs, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros zsidóága Herzl halálának évfordulóját méltó ünnepélyes keretek között ülte meg. Ebből az alkalomból ötezer zsidó vonult fel a dóblingi temetőbe, 1915 óta, amikor zsidó háborús menekültek árasztották el Bécsot, nem volt olyan hatalmas demonstráció a zsidó nemzeti eszme mellett Herzl sírjánál, mint ezidén. A hatalmas menetet dr. Desider Friedmann, az osztrák cionista szervezet elnöke nyitotta meg. Jabotinsky-hívek, úgynevezett „Brith Hazofim” csoportját lovasok nyitották meg. Jelzőtáblákon ilyen feliratok voltak: „Herztől Jabotinskyt át a zsidó állam felé” és Herzl megkezdte, Jabotinsky pedig beteljesíti. Este az Olympiában hatalmas emlékünnepe volt, amelyet Bécs cionista vezetői rendeztek. Dr. Chajes professzor, Bécs város főrabbi, nagyszabású emlékszemélyt tartott, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Geyerstam dán költő mondja egyik művében, hogy Mózes csak azért volt képes az Igét országát tekintetével átfogni, mert módjában volt kényszeríteni istent arra, hogy a nagy álom, a zsidó nép Palesztinában való letelepedése álmát

megvalósítsa. Ha nem sikerült volna Izrael népét az országba hozni, akkor Mózes kénytelen lett volna visszavonulni a népet a pusztába és a zsidó nép talán rablónéppé vált volna. *Jaj nekünk, ha Herzl gondolata nem valósul meg!* Mert a zsidó nép Herzl álmát valóságnak érzi. Jaj nekünk, ismételnem, ha Herzl álma elcsúszik és az üresség marad mögötte, amit annak idején a sabbatiánus álom hagyott maga mögött.

Chajes professzor ezután a zsidó nép közjogi helyzetéről beszélt a Népszövetséggel és Angliával kapcsolatban, amelynek be kell látnia, hogy a zsidó népek joga van szuverenitást követelni Palesztinában, az arab érdekek figyelembevételével is. San Remo napjaitól biztositottak bennünket a vezető angol államférfiak, hogy a deklaráció megkövetelésekor valóban a zsidó államra gondoltak. Követeljük az angol lojalitástól, hogy megmondják nekünk: való igaz, mi a zsidó államra gondoltunk és ami a Balfour-deklarációban minden kétértelműséget kizáróan le van fektetve, az fenn is áll.

A gyászünnepeket Müller főkanor „El molé rachamin”-ja és Julius Wolfsohn által előadott zsidó népdalok zárták be.

Nyolc hónap múlva új választások lesznek Magyarországon

Klebelsberg fogja vezetni a választásokat. Honnan fenyegeti veszély a Bethlen-kormányt. Berekesztették a parlamenti ülészakot

(Budapest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar nemzetgyűlést ma berekesztették és a képviselők megkezdték nyári szabadságukat. A szabadság három hónapig fog tartani és ez alatt az idő alatt szünetel az egész magyar politikai élet, amely tudvalevőleg mindenkor csak a törvényhozással párhuzamosan élénkül meg.

Az ezévi magyar belpolitika a frankhamisítás jegyében állt. Az ellenzéki pártoknak a kormány ellen folytatott békés harca új tápot nyert ebben az ügyben és a harc tüzeit még külföldről is élesztették. Végül is azonban — egy ideigzátó mérkőzés után — Bethlen győztes maradt. Bethlen miniszterelnök mindenkor ellensége volt a koalíciós kormányzásnak. Egy mindenképpen hű pártot sikerült teremtenie, amelyet támogatott a keresztény nemzeti gazdasági párt is, élén Vass Józseffel, aki a kabinetben is helyet is foglal. Ez a pártegyüttes

nagy szolgálatokat tett a kormánynak a frankhamisítás tárgyalásánál.

Az egységspárt tűzőn-vizen kitartott Bethlen mellett, aki most már azzal a tervvel foglalkozik, hogy a legközelebbi választásoknál is egy ilyen kompakt tömeggel vessen meg a jövő nemzetgyűlés alapját.

A belügyminisztérium máris lázasan dolgozik az új választások előkészítésén, amelyeknek 1927 tavaszán keil lezajlaniuk. A választás bevezetésére még senkit nem jelöltek ki, de valószínű, hogy azt ezuttal gróf Klebelsberg Kunó fogja végezni, aki a legutóbbi választásokat is, Gömbös Gyulával együtt, levezette. Lehetséges, hogy Klebelsberg mellé ezuttal Kállay Tibort is designálják, ami a liberális oldal felé való tapogatózást jelentené.

A most lezárt parlamenti ülészak eredményeit nem szabad lebecsülni. A titkos szervezeteknek a leleplezése kedvező hatást váltott

ki a külföldön és Nádossynak a nyilvános szereplés porondjáról való eltűnése is tisztította a helyzetet. Az őszi ülészakon egy további törvényjavaslatot fognak beterjeszteni, amely a titkos szervezetek befolyásának akar végleg gátat vetni. Az ellenzék és a kormánypart között azonban a viszony jelenleg határozottan kedvezőtlen. Ebben a pillanatban, amikor a Ház szabadságra megy, még semmi enyhülés nem észlelhető.

A veszély, amely a Bethlen-kormányt fenyegeti, nem is politikai, hanem gazdasági oldalról jön. Nem fér kétség ahhoz, hogy a kormány tulhajtotta adópolitikáját. Az inflációs időből csak egy csomó új adófaj maradt a magyarországi lakosságra. Az állami háztartás kétségtelenül feleslegesen mutat ki, de ebben a feleslegben számos egzisztencia ment tönkre. Apponyi joggal mondta Genfben, hogy a névtelen adófizetőknek szobrot kellene emelni Magyarországon. A magyarországi gazdasági körök most úgy szólván kizárólag az adóprobléma foglalkoztatja és a pénzügyminiszter komolyan foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a forgalmi adó a jelenlegi két százalékról leszállítja. Még semmi jel nincs arra, hogy a gazdasági válság, amely folytonos esődökben, munkabeszüntetésekben és öngyilkosságokban jelentkezik, eléri volna tetőpontját. A gazdasági válság pedig — löbb-utóbb — fog hatni a politikai életre. A Bethlen-kormányt erről az oldalról érheti elsősorban katasztrófa.

Nap és esernyőt

legolcsóbban a készítőnél vehet

Transylvania Ernőáruház

Cluj, Calea Regelei Ferdinand 17.

Gyönyörű művészi

fényképeket

különleges nyomással készít

Bátyi Lajos, Monostor-ut 7.

Prefektúra mellett

Breiner H. József „CITY”

kávéházában (Unió-utca 13) holnap szombaton (i. hó 3-án) mutatkozik be fényes műsor keretében:

Merode

a madridi Casino de Paris primabaleránája

Schorr Noldi

világhírű bárhumorista

Salgó Gyula

közkezeletű utriprimás

Műsorszámok között és után kizárólag az uri közönség táncol!

Belépődíj és tányérozás nincs!

Normális kávéházi árak!

Hideg és meleg konyha.

Nyitva reggel 3 óráig.

Chlorodont fogpaszta, Chlorodont fogpor, Chlorodont szájvízkivonat

Füldp...
mint isme...
három né...
Oroszorszá...
trák nagy...
losz segé...
össze az o...
utjának j...
mint az a...
csaknem k...
feldolgozá...
több nagy...
országból...
ságokat, ...
Tolsztoj L...
látott irod...
állandóan...
Lulmányok...
bőző lapok

Füldp...
év óta dol...
életének c...
szabásu tar...
bécsi „Am...
pott megb...
500 oldalas...
reprodukcio...
sicht des...
Kritik des...
Russland.

Rövid k...
bolsevizm...
t kai problé...
országban...
gyobb és v...
ml korunkr...
kizárólag...
fentartani...
c akis taktik...
mindent a...
ga'nak el...
sem. Az egy...
vánja a szer...
az objektív...
a dolgokat...
ahol kijár...
amelyet a...
bolsevizmus...
azzal az óri...
hogy kerna...
vés végső é...
hogy az emb...
valósítai tu...
mint amelyk...
szesülni szö...
lelkiismeretes

E bevezet...
mány követk...
gukban is z...
teljes képet...
életéről, amely...
teljesen meg...
A tanulmány...
a következő...
kollektív emb...
fiája. A bolse...
rűség egyik...
monumentális...
szolgálatában...
mechanizálása...
napi élet forr...
Az elstülyedt...
Az orosz ny...
egyház. Az or...
az orosz „Palé...
Analfabétizmu...
egykor és mos...
Mindeme

Róth

cipésznel...
Száp-u. 2. sz...
alatt készü...
a legújabb...
divatu...
cipő...
különlegessé...
gek.

A bolsevizmus szelleme és története

Fülöp-Müller René könyve Szovjet-országról

Fülöp-Müller René neves bécsi publicista, mint ismeretes, az 1923-24. évek folyamán három német világlap megbízásából több ízben Oroszországban járt, ahol mint az ottani osztrák nagykövetség vendége, ugyyszólván hivatalos segédlettel óriási adattanyagot gyűjtött össze az oroszországi viszonyokról. Tanulmányutjának jelentőségét mi sem jellemzi jobban, mint az a tény, hogy Fülöp-Müller René azóta csaknem kizárólag a magával hozott adatok feldolgozásával van elfoglalva és egyidőben több nagy kiadóvállalat adja ki az általa Oroszországból kimentett nagyrészt irodalmi ritkaságokat, — így egyelőre Dos tojevszky és Tolsztoj Levó eddig még nyomdafestéket nem látott irodalmi hagyatékait — és ugyanakkor állandóan látnak napvilágot kisebb önálló tanulmányok Fülöp-Müller René tollából különböző lapokban és folyóiratokban.

Fülöp-Müller René ezenkívül már három év óta dolgozott a mai Oroszország kulturális életének összefoglaló ismertetését nyújtó nagyszabású tanulmányán, amelynek megírására a bécsi „Amalthea“ könyvkiadó vállalatól kapott megbízást, most végre megjelent a közel 500 oldalas hatalmas mű fénykép- és rajzreprodukcióval. A könyv címe „Geist und Gesicht des Bolschewismus“. Darstellung und Kritik des kulturellen Lebens in Sowjet-Russland.

Rövid bevezetésében a szerző előadja, hogy bolsevizmust eddig csaknem kizárólag politikai problémának tekintették, holott az Oroszországban végbemenő események sokkal nagyobb és végzetesebb jelentőséggel bírnak a mi korunkra nézve, semhogy azok megítélését kizárólag a politikusok osztályának lehetne fentartani, akik magatartásukat és i elétűhet csakis taktikai megítélésektől teszik függővé és mindent szeriut hangsúlyoznak ki, vagy hallgatnak el, amennyiben ez hasznukra van, vagy sem. Az egyoldalú megítélés keretei közül kívánja a szerző a bolsevizmust kivonni, hogy az objektív kutató szemüvegén keresztül nézve a dolgokat, ne hallgassa el a dicsőítést ott, ahol kijár és ne tartsa vissza a jogos kritikát, amelyet a bolsevizmus kiprovokál. Mután a bolsevizmus — mondja Fülöp-Müller René — azzal az óriási követelménnyel lép a világ elé, hogy benne lássák minden emberi törekvés végső értelmét és azt állítja magáról, hogy az emberiség boldogságát szónaál megvalósítani tudja, ezért nagyobb figyelmet kíván, mint amelyben állami és szociális reformok részesülnek szoktak, de egyidejűleg komolyabb és lelkiismeretesebb kritikát is tesz szükségessé.

E bevezetés után mintegy husz nagy tanulmány következik, amelyek külön-külön önmagukban is zárt egészet képeznek, de együttesen teljes képet nyújtanak a mai orosz társadalmi életről, amelyről eddig csak szórványos és nem teljesen megbízható adatok voltak ismeretesek. A tanulmány komplexum közelebbi tartalmára a következő főcímek vetnek világosságot: A kollektív ember. Lenin. A bolsevizmus filozófiája. A bolsevizmus, mint az orosz szektaszertés egyik megjelenési alakja. A bolsevizmus monumentális stílusa. A színpad az agitáció szolgálatában. Teatralizált élet. A költészet mechanizálása. A bolsevizmi zene. A mindennapi élet forradalmasítása. A nagy Múzeum. Az elstűlyedt régi Oroszország. Az új gazdagok. Az orosz nyomor. A megreformált bizánci egyház. Az orosz misztika ujjszületése. Krim, az orosz „Palesztina“. A Kelet bolsevizálása. Analfabétizmus és az új nevelés. A „Katorga“ egykor és most. A bolsevizmus erkölcs'ana.

Mindeme témákat a szerző a legnagyobb

alaposággal, a részletekbe merő pontossággal dolgozza fel teljesen kritikailag, úgy, hogy nyomban tisztába jön az olvasó az orosz állapotok konzekvenciájával. Felvonulnak előttünk a mai Oroszország uralkodó eszméi, vezető-egyénségei, a nagy orosz katalizma letörtjei és szerencselovagjai, magasröptű tervek és fel-eredmények, vagy eredménytelenségbe fuló nagyotakarások, a propaganda szekerébe be-

fogott iskola, színház, felnöttek tanítása, keleti törzsek. És a szöveg mellett élethű fénykép-felvételek, amelyekkel ellenőrizhetni magát a szöveget is.

A nagyszabású könyv rövidesen francia, angol, orosz és görög fordításban is megjelenik. Fülöp-Müller René a munka megírásáért negyed-félmilliárd korona tiszteletdíjat kapott kiadójától.
Dr. Stern Mór

Masaryk nemzeti államszövetséggé akarja átalakítani Csehszlovákiát

A cseh köztársasági elnök teljes autonómiát kíván a kisebbségek számára

(Prága, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hónapok óta nyugtalanítóan kavargó cseh-szlovákiai életnek olyan szenzációja van, amely alighanem ki fogja robbantani a köztársaság közéleti szélsőségei között kiélesedett ellentéteket. Ez a szenzáció Masaryk Tamás köztársasági elnöknek legújabb nyilatkozata, melyben a kisebbségek autonóm jogainak elismerése mellett nem kevesebbet mond, mint azt, hogy az akut és összeomlással fenyegető válságból csak egyetlen kivezető út van: Csehszlovákiának nemzeti államból a nemzeti autonómiában megszervezett népek föderatív államszövetséggé kell átalakulnia.

Masaryk nyilatkozata, amely nemcsak a csehszlovákiai kisebbségeknél, de egész Európa közvéleményének körében óriási feltűnést keltett, többek között a következőképpen szól: — A német kisebbségek kérdése köztársaságunk legnagyobb politikai problémája. Mind-azoknak, akik ma az állam élén állnak, föltétlen kötelességük, hogy ezt a kérdést mielőbb megoldják. Ha egyszer a németek a csehszlovák köztársaság alapjára helyezkednek, nem tagadják meg többé az államot, de jelentkeznek a közös munkára és a kormány pártján lesznek automatikusan mindazokban a követelményekben, amelyek érvényesek a többi kormányt támogató pártokra.

Masaryk csupán a németeket említette, de azok, akik ismerik az elnök felfogását, jól tudják, hogy ugyanaz az álláspontja a többi kisebbség dolgában is. Bárminő nagy is a kisebbségek jelentékeny részének idegenkedése a kormányzatban való részvételtől, több német és egy magyar miniszteri tárcsa elfogadásával ez előbb utóbb mégis bekövetkezik. Ebben az esetben Csehszlovákia automatikusan lemond arról, hogy a „nemzeti állam“ megjelölésre igényt tartson és az egyes kisebbségi kerületek autonómiájának megadásával az egész köztársaság bizonyos federa-lizmus jellegűt fog nyerni. Hogy a cseh politikának ez az átorientálódása az egész közép-európai politika szempontjából mit jelent, az minden következményével együtt egyelőre belát-hatatlan.

A parasztpárt kivonul a parlamentből, ha Mihalache nem kap elégtételt

A kormány szerint Cuzák anarchiát akartak előidézni a választási jelszóval, hogy ki kell sajátítani a zsidók vagyonát. A szenátusban meg-kezdődött a mandátumigazolások általános vitája

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Meissner el-nökölt. Zileu Codreanu folytatta a román választás igazolásával a tegnapi éjjeli ülésén megkezdett beszédét. Támadta a kormányt, amelynek intézkedései akadályozták a szabad választási propagandát és a hírségöt is befolyásolták.

Roiu viszautasítja Codreanu vádjait. Kijelenti, hogy Románban nincs is ezúztta szervezet. Az ot-tani propaganda anarchiát akart előidézni, követelve a zsidó vagyonok kisajátítását.

Cuza kétségbe vonja Roiu állításait. A többség igazolja a román választást.

Durostor megyénél Anghelescu nemzetipárti in-téz ezután heves támadást a kormány és közgegei ellen, de a mandátumokat igazolják.

A szenátus ülését 4 órakor nyitotta meg Cra-niceanu korelnök Averescu tábornok, Trancu Jasi és Sergiu Nita miniszterek, továbbá Manculescu ál-

lambtitkár jelenlétében.

Felolvassák a c mpulurgi választás ellen befr-kezett peticíót, majd megkezdődik az igazolások ál-talános vitája.

Constantinescu Alexandru volt földmivelésügyi miniszter a liberális párt nevében felolvassa ugyan-azt a deklarációt, amelyet Bratianu Vintila a ka-marában olvasott volt fel. Clinciu nemzetipárti Po-povici Mihály kamarai nyilatkozatát olvasta fel. Sándor József, a magyar párt alelnöke lojalitási nyilatkozatot tett a trón és haza iránt.

Averescu tábornok válaszol ez ellenzéki dekla-rációkra és kijelenti, hogy a választások teljes-en szabadon folytak le. Cavlica Brataseanu kétségbe-vonja a miniszterelnök utóbbi állításának jóhi-szeműségét.

Radu Spirea csernovici szenátor hevesen tá-madja a liberálisok politikáját. Ezzel az ülés vé-gét is ért.

Még mindig nem múlt el az árviz-veszedelem

Ujabb áradásokat jelentenek a Bánáthól, Szatmárhól, Szilágyból és a régi királyság területéről

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tu-dósítójától.) A folytonos, szünni nem akoró eső-zések, zivatarok nyomán az ország minden részéből riasztó árvizveszedelmekről érkeznek jelentések. Különösen a Bánáthban, Erdély északi részén és a régi királyságban öltött az árvizveszedelem katasz-trófális méreteket.

Pusztít az árviz Szatmármegyében

Tegnap Szatmármegyére zudult rá az árviz-veszedelem. A Talna és Tur patakok hiáradtak és végigpusztították Avatujváros, Vamfalu, Rákca és Avasfelsőfalu községeket. A termés, főleg a takarmány, nyolcvanszázalékban tönkremert. Vamfalunál a Talna patak új medret vágott ma-gának. Most az utókra folyik a víz. Az utak, még az erőskötésű országut is, annyira megromlód-dott, hogy a közlekedést hetekre megbénította. Súlyosan megromlították az iparvasutak töltései. Az áradat több száz házat alámosott.

A Kraszna áradása

Zilahi jelentés szerint ma éjjel a hirtelen tá-madt árviz Kraszna község nagyrészt elpusz-tította. Mintegy harminc ház összeomlott. Egy béres gyerek, aki a veszedelem idején az istállóban rekedt, meghalt. Nagyon sok háziállatot sodort el a Kraszna árja. A termés a Kraszna völgyén el-pusztult.

A regátban több város viz alatt áll

Bukaresti jelentések szerint Rosiori de Vede, Balota és Guravali városokban felhőszakadással pá-rozult árviz pusztított. Galac, valamint Rosiori de Vede újból viz alatt állnak. A vasuti közlekedés ezekkel a városokkal teljesen megszakadt. A kár óriási. Bukarestből mentőszázadokat vezényeltek ki a veszélyeztetett városokba. Temesvár, Karánsebes, Turnu-Severin és Mehádia városokat árvizveszede-lem fenyegeti.

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatti készűnek a legújabb divatu cipő-különlegessé-gek.

k a nyilvános
e is tisztította
n egy további
zteni, amely a
akar végleg
kormánypart
g határozottan
n, amikor a
mmi enyhülés

rmányt fenye-
dasági oldalról
y a kormány
fűződés időből
adt a magyar-
ztartás kétség-
a feleslegbe
Apponyi jog-
rtelen adófize-
gyarországon.
et most ugy-
foglakoztatja
a foglalkozik
galmi adós a
a. Még semmi
válság, amely
ntetéseiben és
ts volna tető-
-lőbb-utóbb
Bethlen kor-
alásorban ka-

nyódi

ehet

ruház

d 17.

szí

ket

észit

or-ut 7.

zsef

holnap
mutatko-
etében:

balerinája

zárólag

nincs!

ak!

ha.

g.

ont fog
onat

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidó zsinagógáján Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marics Ernő Felfelől szerkesztő Dr. Marics Ernő Az Uj Kelet cikkének utánszemélyeinek az a leírás megjelölésével engedélyk meg.

A mai naptár

Nem mintha valami nagy nemzeti sérelem esett volna rajtunk. Ami megtörtént, az a romániai zsidó nép életének szempontjából nagyon is jelentéktelen valami, — olyan jelentéktelen, hogy pontos részleteiben nem is ösmerjük — és valljuk be, nem is fontos, hogy ezeket a részleteket ösmerjük. Amit a dolog felől tudunk az összesen ennyi: A galaci kereskedelmi és ipar-kamara szenátort választott és a kamara bizalma egy Mendelsohn nevű urat állított a szenátori székbe. Ez a Mendelsohn, amint

Péntek

6688. Tamuz 20.
1926. július 2.

a nevéből is biztosan lehet következtetni mézes vallásu ember. A parlamenti bizottságok előtt most folynak a mandátumigazolások és a szenátus, az igazoló bizottság javaslatára megsemmisítette a mézesvalásu Mendelsohn mandátumát, mégpedig azon a címen, hogy a nevet megváltoztatta. Őszintén magmondjuk, — mi nem tudjuk, hogy milyen névváltozatról van szó. Romániában törvényesen megengedett dolog a névváltoztatás, a névroánosiás és ennek köve kezében a Mendelsohnokból bármikor Munteanuok válhatnak. Nos ebben semmi bűr, sőt a jó románok valószínűleg éppen olyan hazafias dolognak tartják, mint annak idején a jó magyarok azt, ha Reszeuweigokból miniszteri engedéllyel és egy koronás bélyeg segítségével Radványiak lettek. De ebben az esetben ugy látszik nem illeszmiről volt szó, mert hiszen a szenátus nem Munteanút, hanem kifejezetten Mendelsohnat fosztotta meg a mandátumától. Aligha tévedünk, ha azt hisszük, hogy itt nem is a családnev törvényes megváltoztatása, hanem a személynév önkényes elváltoztatása volt a bünyítő ok. Mendelsohn urat alighanem Joilának hívták a meghitt családi körben, viszont a Joila nevet ki-sé tulajdonosan jellegzetesnek találván, kifelé Juonnak címezte magát vagy talán a tisztes Jákob név helyett használta a Jaques megszólítást? Mondom, teljesen mindegy és a részletek lényegtelenek. Ami megjegyzésre érdemes a dologban van, az két rövid és reziguált megállapításban foglalható össze. Az egyik az, hogy Avereacu tábornok szenátusa milyen meglepő mélységgel kapott az alkalmon, hogy a mézesvallásu Mendelsohn mandátumát megsemmisítse. Szimbólumnak ez is elég a mi részünkre. Az új szenátus működésének első aktuusa az volt, hogy egy zsidó mandátumot megsemmisített. A másik megállapítás befelé szól. Hiábavaló küzdelem és gyáva mimikái minden névátmozolás, akármilyen szintre történjék is az. A Rosenblüthök ne akarjanak Rákócziak lenni és a Jakabok ne kívánjanak Juonoknak látszani. Mert mindig akadni fog egy igazoló bizottság, amely szives örömmel és addig várja a Juont, amíg a csupasz Jakab áll majd a szenátus előtt. És az emberi önbecsülés és büszkeség azt diktálja, hogy inkább legyünk be nem fogadott Jakabok, mint kiebrudalt Juonok. g. j.

— Nagyváradon vasárnap lesz a Herzl-ünnepély. Tudósítónk jelenti: A nagyváradai zsidóság vasárnap délelőtt rendezi meg impozáns keretek között a Herzl-émlékünnepélyt. Erre az alkalomra a helyicsoport nevében dr. Bárdos Imre elnök és Blum Zsigmond főtitkár a következő felhívást adták ki: „Felhívjuk a Zsidó Nemzeti Szövetség helyicsoportját, valamint a körösvidéki körzethez tartozó csoportok tagjait, hogy az oradeai cionista és mizrachista ifjúsági csoport által együttesen a Kereskedelmi Csarnok nagytermében folyó év július hó 4-én vasárnap délelőtt 11 órakor megtartandó Herzl-ünnepélyen teljes számban megjelenni sziveskedjenek“.

— Julius ötödikén hirdetik ki országosan az érettségi vizsgák eredményeit. Tegnapi számában közölte az Uj Kelet a június 25-én megkezdődött írásteli érettségi vizsgák eredményeit. A tavalyiakhoz képest Kolozsváron és Marosvásárhelyen a bukások százalékaránya elég kedvező volt. Nagyváradon a vizsgáztató bizottságok már sokkal szigorúbban osztályoztak. Egyedül a temesvári vizsgák emlékeztetnek a multévi könyörtö-

Éles támadás a magyar kormány ellen a Bacher-ügy miatt

Ruppert Rezső interpellációja a magyar parlamentben. Bacher és Fábry továbbra is fogvamaradnak

(Budapest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bacher Emil bűnyege ma érkezett el az első komolyjelentőségű fordulathoz. Miután Medves-Medico vizsgálóbíró kihallgatta Bacher-t, kijelentette előtte, hogy fentartja előzetes letartóztatását. Bacher a vizsgálóbíró előszobájában, a végzés kihirdetése után, sirógörcsöket kapott, védője pedig felebbezést jelentett be, azonban olyan általános ellene a felzúdulás eszeveszett spekulációért az egész magyar közvéleményben, hogy a felebbezés aligha számíthat sikerre.

Ruppert támadása a kormány ellen a Bacher-ügy miatt

A Bacher ügy egyébként a szanálási bizottságban is tárgyalásra került, ahol napirend előtt Ruppert Rezső, nemzetgyűlési képviselő tette szóvá. Kárhóztató szavakkal támadt a kormány ellen, hogy későn szerzett tudomást a Viktória-malomkoncern állásáról és 200 milliárd koronát fordított ugyancsak a bukás szanálására, amikor a hadikölcsön-valorizációra és egyéb szükséges intézkedésekre nem áll elég tőke az ország rendelkezésére. A Viktória-koncernnél akkora szabálytalanságok voltak, hogy a kormánynak nem lett volna szabad benyulnia a szanálásba. Kérde, miért csak most tartóztatták le Bacher-t? Ha idejében ilyen erélyesen léptek volna fel ellene, többet értek volna el. Bud-

apestre. Temesváron ugyanis az első számú bizottság előtt levizsgázott 4 zsidó és 19 román növendék közül mind a 4 zsidó diák és egy román elbukott, a többi 18 román átmeg. A többi bizottságok eredményeit ma délelőtt hirdetik ki. Általában azonban az eredmény a többi bizottságok előtt sem remélhető méneak. A tulszigoru osztályozás kínos meglepetést keltett Temesváron, ahol a zsidó kisebbségi tanulónak szárszázalékos elbaktálásában mindenki szándékosságát lát. Ma egyébként mindentki megkezdődtek a szóbeli vizsgák is, amelyek eredményét július ötödikén hirdetik ki.

— Megerősítették az Ileana hercegnő autóbalesetéről szóló hírt. Bukarestből jelentik: Ileana hercegnő autószerencsétlenségét megerősítették. Jobb lábán sérült meg, mára azonban némileg könnyebben érzi magát. Djuvara királyi orvos Konstantzába utazott a hercegnő ápolására.

— A vilnaiak dévai vendégszereplése Dévai tudósítónk jelenti: A vilnai szintársulat e hónap hetedikétől kezdődőleg vendégszereplelt volna Déván. Közbejött új diszpozíciók következtében Déván tizennegyedikétől kezdődőleg fognak játszani három estén. A városban és a megye községeiben nagy érdeklődés nyilatkozott meg a hitűnő társulat iránt.

— Nagy aranyeleték Uj Guineában. Londonból távítatozzák: A „Daily Telegraph“ jelenti Sidneyből, hogy Uj Guineában a Salomon heggyben, továbbá a Bullale-folyóban nagy mennyiségű aranyeletre bukkantak. Az első aranyszállítmányt már továbbították is Sidneybe.

— Nagy áradások Jugoszláviában. Szabadkáról jelentik: A Duna áradása egész Jugoszláviában katasztrófális méreteket ölt. Apatinnál a Duna áttörte a gátat és már Zombort is közvetlen veszedelem fenyegeti. Nagyon valószínű, hogy ki kell üríteni a várost. Bácskában az egész terméshozatal fenyegeti. Ezeké külvárosát teljesen elöntötte a víz.

— Franciaországba menekült a spanyol összeesküvés értelemi szerzője. Madridból jelentik: A „Louvra“ szerint a direktórium az összeesküvés felfedezése után parancsot adott ki, hogy tartóztassák le Romanones grófot, a szabad elvű párt vezérét, ahinek azonban sikerült Franciaországba menekülnie. A grófot Franciaországban tudvalevőleg politikai menedékjog illeti meg.

— Szabadlára helyezik Bethlen István gróf genfi támadóját. Genfből jelentik: A népszövetségi vizsgálóbíró ma Genfba utazott, ahol a törvényszék épületében kihallgatta Justh Ivánt. A kihallgatás harmadfélóra hosszat tartott. Lehetséges, hogy Justh, aki már kevés híján egy hónapja van letartóztatásban, ideiglenesen szabadlára helyezik. A vizsgálatot hamarosan befejezik.

János pénzügyminisster azonnal válaszolt Ruppert interpellációjára. Kijelentette, hogy a kormánynak akkor, amikor a szanáláshoz segédkeztet nyújtott, nem volt tudomása a Viktória-koncern belállapotairól. De nem is lehetett.

A szanálásról ugyanis 24 óra alatt kellett dönteni és ehhez a döntéshez országos érdekek fűződtek. Arról volt szó, hogy meg kell védeni az ország hitelét a külföld, különösen az angol piac előtt. A bizalom elvesztése megrendítette volna a magyar korona árfolyamát, amely ellen ugyanakkor, a frankügy hullámaiból kifolyólag, ugyis más oldalokról intéztek támadást.

A vizsgálóbíró Fábry Oszkár, a Konkordia-malom vezérigazgatója ellen is fentartotta az előzetes letartóztatást.

A malomegyesületek hálá ak Bachernek

A Viktóriát szanáló malomegyesületek és az egész malomipar vezetősége tegnap rendkívüli ülést tartott, amelyen Bacher Emilnek érdemei elismerésül maradandó háláját biztosította. Egyben Stux Sándort választották meg az egyesület elnökéül.

Egyébként Bacher védője háromnapi haladékot kapott a letartóztatás elleni felfolyamodás beadására.

— Betéti társaságot alapítottak a kolozsvári autbusz tulajdonosok. Mint ismeretes, a kolozsvári autbuszvállalatok néhány hónappal ezelőtt Rapid néven egyesültek és az egyesült autbusz tulajdonosok egy meghatározott kulcs alapján részestültek az autbuszbérlétekből befolyó jövedelmekben, míg a rendes személyforgalomból a bevételeket az egyes tulajdonosok megtartották maguknak. Ezt az érdekközösséget a vállalatok nem találták megfelelőnek és ezért egy nagy részük elhatározta, hogy Rotatia név alatt betéti társaságot alapítanak. A betéti társaságba tömörült autbusz vállalatok a bevételek arányában egyformán részesesednek az üzemi költségek levonása után fennmaradó jövedelemben.

— Veres verekedés az Anglo-Romana szászmedgyesi konfekciógyárban. Tudósítónk jelenti: Veres verekedés történt tegnap délután az Anglo-Romana itteni konfekciógyárban. A konfekciógyár néhány héttel ezelőtt költözött át Brassából Medgyesre. Tekintettel arra, hogy az új gyárhelyiség még nem volt teljesen készen, gépekkel felszerelve, lakákkal ellátva, a vezetőségnek az áthozott munkások elhelyezése nagy nehézséget okozott, mert a legnagyobb igyekezet mellett sem sikerült az új épületeket azonnal lakhatóvá tenni. Emiatt összekülönbözés támadt tegnap délután Simai József nevű szabómunkás és Widder irodai könyvelő között. A verekedés mind nagyobb mérvű lett. A feldühösített gyári munkás kezében levő ollóval összeszúrta Widder könyvelőt és a verekedők szétválasztására siető Liebsütz igazgatót is karján megsebesítette. A verekedő munkást a rendőrség azonnal letartóztatta, míg a súlyosan sebesült Liebsütz igazgatót lakására, Widder könyvelőt pedig a kórházba szállították, ahol ápolás alá vették.

* A legjobb Herzl-életrajz, írta Dr. A. Friedmann. 145 lejjert kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Kérje

mindenhol Dreher-Haggenmacher
sörgyártmányait!

Márciusi világos

Dacia extra special.

Bavaria dupla maláta.

maradt
lepítés
mászáros
határoza
ugyanis
fognak
sége, h
jutni hu
relmét a
to'ta ki,
gekkel k
sújtotta.
marha u
vágásnál
Ezen kiv
szedett a
mondotta
díjat nem
levágott
rcsok jog
miután a
kellő ered
tették a

— Br
lentik: Br
tegrekedik,
fekvést rez

— T

Buzarest
fővároson
zét ma re
Kellemtle
mét, azon
állapítani,
leamos an
ros közel
utat. Szék
amely azo
teti vizsgá
a petróleu
folytatás f
e özéseik m
a folyón. A
nő jelensé

— Het

Biharmegy
emlékeztün
átiratot int
hoz amelyb
Kecskeméti
Zsidó Nema
közponjtá
tása ügyébe
nak. Előze
árva elhelye
den huszt,
hetet és a b
egy párat. J
kezett meg
gy-rmek, fu
tizenhárom
Seb-styén
urihölgy ön
árvákat Na
állomáson a
az érkező ár
ger Armiann
Szövetség r
Bum Zsigmo
mérnök, a
Flegmans Á
rachi nevébe
házi gondnok
ülözölte els
Bum cserke
helyükre. Az
Markovits Ig

— Tizez

rhodosi föld
Rhodos szlge
ezor ember le
jesen romokk
három-négysz
Szumatra szig
heves földren
lakosság közö
ha'ottak és se

Szöv

Nagyvárad zsidósága hus nélkül maradt. Tudósítónk jelenti: Kellemetlen meglepetés érte a nagyváradit vallásos zsidókat a mászárosok egyesületének ma délelőtt kiadott határozata folytán. A nagyváradit mászárosok ugyanis elhatározták, hogy máától kezdve nem fognak kóser húst kímélni és így nagyon kétséges, hogy a híthű zsidóság miképpen fog hozzájutni húsztükségletéhez. A mászárosok jogos sérelmét a zsidó hitközség azon határozata váltotta ki, amely az amugy is súlyos nehézségekkel küzdő iparágat még újabb terhekkel sújtotta. A hitközség tudniillik minden levágott marha után 80 lej honoráriumot biztosított a vágásnál résztvevő hitközségi metsző számára. Ezen kívül a kóser hús kilója után négy lejt szedett adó címen. Egy újabb határozattal kimondta a hitközség, hogy a 80 lej g belladijat nemcsak a kóser, hanem minden egyes levágott marha után ki kell fizetni. A mászárosok jogtalanusk találták ezt a követelést s miután az intervenciójuknak nem volt meg a kellő eredménye, festületileg ma reggel beszüntették a kóser hús árusítását.

Bratianu Jonel beteg. Bukarestből jelenti: Bratianu Jonelen, aki napok óta ismét betegeskedik, kiütések jelentkeztek. Orvosai ágybanfekvést rendeltek neki.

Titokzatos petróleumfolyó támadt Bukarest szívében. Bukarestből jelenti: A fővárosban keresztülhaladó Dombovitzafolyó vizet ma reggel petróleumos folyadék lepte el. Kellemetlen szaga felhívta a hatóságok figyelmét, azonban hiába kutatták, nem tudták megállapítani, hogy honnan folyik el a sok petróleumos anyag. Egyes vélemények szerint a város közelében petróleumfürs csinált magánsk utat. Szakértő bizottság szállott ki a helyszínre, amely azonban eddig csak kombinációra felelteti vizsgálódásait. Az a vélemény, hogy a petróleumfolyó közelében, az elhullatás folytán földbeiszívódott petróleumanyagok az eróziók miatt kimosódtak és ez folyik le most a folyón. A szakértőbizottság folytatja a különös jelenség tanulmányozását.

Hetven budapesti zsidó árva nyaral Bihar megyében. Nagyváradról jelenti: Megemlékeztünk arról, hogy a budapesti „Onike” átiratot intézett dr. Kecskeméti Lipót főrabbihoz amelyben husz árva elhelyezését kérte. Kecskeméti felkereste dr. Birdos Imrét, a Zsidó Nemzeti Szövetség körösvidéki körzeti szöponyjának elnökét, hogy az árvák nyaraltatása ügyében együttes megbeszélést folytassanak. Előzetes levéleni megkeresésre hetven árva elhelyezését vállalták husz helyett: Élesden huszt, Szalontán huszannégyet, Telegden hatot és a belényesi vonal hegyes vidékén is egy párat. Julius elsajén délelőtt 11 órakor érkezett meg az első transzport, harmincyolc gyermek, fiuk és lányok vegyesen, hétév stől tizenháromévesig, dr. Wittmann Ernő és Sebastyén Miklósné kísérete mellett. E két urihölgy önkéntesen vállalkozott arra, hogy az árvákat Nagyváradra kísérje. A nagyváradit állomáson a zsidó nőegylet vezetősege fogadta az érkező árvákat. Schütz Alber né, Schönberger Arminné, Mihely Pálné, a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében dr. Bárdos Imre elnök, Bum Zsigmond főtitkár és Schwartz Miklós mérnök, a neológ hitközség képviselőjében Flegmann Armin és dr. Réthy Ignác, a Mizrahi nevében Wald titkár és Lövy Jakab árvaügyi gondnok jelentek meg. Dr. Bárdos Imre üdvözölte elsőnek az árvákat, azután a zsidó besem cserkészsei elkísérték őket rendeltetési helyükre. Az árvák egészségügyi állapotát dr. Markovits Ignác vizsgálta felül.

Tizezer ember lett hajléktalan a rhodosi földrengésnél. Milánóból jelenti: Rhodos szigetén földrengés következtében tizezer ember lett hajléktalan. Ezeröttszáz ház teljesen romokban hever. A házak nagyrésze három-négyszázéves. Új házakban alig van kár. Szumatra szigetén reggel három órakor ismét heves földrengés volt, aminek következtében a lakosság között izgatott pánik keletkezett. A halottak és sebesültek száma ismeretlen.

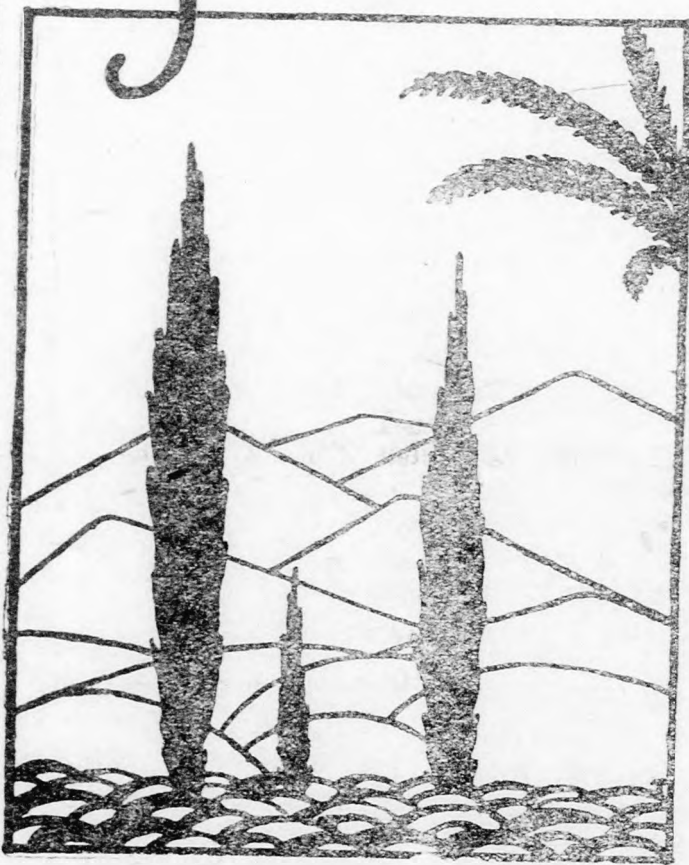
Meddig tart még a rossz időjárás? Frank Korner hírneves sanfranciscói csillagász megállapította, hogy a rossz és kedvezőtlen időjárás nemsokára el fog múlni. Így minden reményünk megvan arra, hogy a Haggibbor a sómérekkel együtt rendezett július tizenegyedik kerti ünnepélyén nagyszerűen fogunk mulatni. Annál is inkább jogos a reményünk, mert a szép időn kívül a szórakozásnak és ötletes trükköknek a százaai fogják a közönséget szórakoztatni.

Új operaházat építenek Bukarestben. Bukarestből jelenti: A fővárosi Opera ügye a megoldáshoz közeledik, amennyiben Goldis kultusz-miniszter módot, illetve fedezetet talált új operaház építésére. Amíg az építkezés elkészül, az Opera eddigi helyén fog működni.

Eljegyzés. Stuhl Mariska urleányt Makóról eljegyezte Bernstein József Petrozsényből. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Németország emléket állít a háboruban elesett orvosoknak. Berliából jelenti: A német orvosszövetség elhatározta, hogy a háboruban elesett orvosoknak emléket állít. A statisztikai kimutatások szerint a világháboruban ezernyolcszáz német orvos esett el.

Thamuz 20-án emlékeztek meg Jézusról

ültetésnek egy fát a Herzl erdőbe

Hatszáz ezer lej kártérítést követelnek a szerencsétlenül járt temesvári futballjátékosok. Temesvárról jelenti: Az autószerencsétlenség folytán megsérült TAC játékosok kártérítési pert indítottak a Ferdinándszálló tulajdonosa ellen, aki a bérbeadott autót tulajdonosa is egyben. A kereset szerint az autórözoga állapotban volt, tulajdonosa tisztában kellett legyen azzal, hogy nem alkalmas ilyen ut megítélésre, azonban nyereszkeskedési vágyból mégis bérbeadta azt. A sérült játékosok 600 000 lej kártérítést perelnek az autótulajdonost. Egyébként Koroni TAC-játékos, akinek már halálhírét költötték, mert a szerencsétlenség folytán a legsúlyosabb sérüléseket szenvedte, jobban érzi magát. Tüdőrepedést szenvedett, azonban a gyorsorvosi beavatkozás segített állapotán. Valószínű, hogy megmarad az életnek. A többi sérültek már egészen jól vannak.

RHEUMA KÖSZÜVÉNY GYÓGYHELYE

RÖSTYÉN

a világon páratlanul áll. Jó polgári pensió napi 50 csehkoronától feljebb. Felvilágosításul szolgál Mg. Ph. **L. Singer, Timlsoara, II. Str. P. Tegle Nr. 2.** Aki nem utazhat, az használja Póstyén

iszap-házikurát.

Pi. Qu. iszapkoczká, használásra kész gamma-kompress minden gyógyszerárban, drogeriában kapható

Még mindig nem szüntek meg a betörések és lopások Medgyesen. Tudósítónk jelenti: Már több ízben megemlékezett az Uj Kelet arról, hogy Medgyesén nap-nap után történnek betörések-lopások, amelyeket a rendőrségi nyomozás eredménytelenül kénytelen elregisztrálni. Tegnap is fényes nappal fosztottak ki ismeretlen tettesek egy nyaralóvillát. Dél előtt folyamán Wilhelm Caspari felesége vizért ment le a völgybe a hűygen lévő nyaralóból, amely időt kilesték a rablók és a villába behatolva, az összes ruhaneműt, edényeket és egyéb háztartási eszközöket sietve összekapolták és elvitték.

* Számos gratuláció érkezik az „Au Printemps” céghez (Sir. Memorandum 11.) Kolozsvár minden részéből, hogy kolozsvári letelepedésének 6 éves fennállása alkalmából megörvendeztette a város közönségét s 30 napot át gyári áron, minden haszon nélkül árusítja minden árucikkét.

Rálőtt a férjére, azután megmérgezte magát. Tudósítónk jelenti: Évek óta nem a legjobb egyetértésben élt feleségével Doránt József medgyesi kertész. Tegnapelőtt egy majáliszerű kirándulást rendezett egy társaság, amely kiránduláson Doránt Józsefné is szeretett volna megjelenni. Férje féltékenységből az asszonyt nem engedte ki és ebből nagy veszekedés támadt a házastársak között. Mikor Doránt a lakásból ki akart menni, felesége a szobában lévő flóberttel a férjére lött. A golyó azonban célt tévesztett és a lövés által felingerelt férj feleségére támadt és megverte. Ennatti elkeseredésében az asszony megmérgezte magát. Súlyos állapotban szállították be a medgyesi kórházba.

Marosvásárhelyen is megalakul a zsidó kisegzsiztenciák bankja. Junius 11-én tartja alakuló közgyűlését a marosvásárhelyi Kishitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság. Ez az új intézet, éppen úgy mint a többi erdélyi városokban már megalakult, vagy alakulásban lévő hasonló intézményei kizárólag a zsidó kisegzsiztenciák támogatására létesül. Érthető tehát, hogy Marosvásárhelyen is széles rétegekben és a zsidó társadalom minden árnyalatában általános lelkesedést és áldozatkészséget provokált a Kishitelbank megvalósítása. A szervezőbizottság lelkes, kitartó munkájának köszönhető, hogy a szervezési munkálatok aránylag rövid idő alatt már annyira előrehaladtak, hogy junius 11-én az alakuló közgyűlés már megtartható.

Hazatérnek a beszarábiai orosz emigránsok. Bukarestből jelenti: A kisenevi munkaügyi felügyelő utasítást kapott, hogy hosszabbítsa meg azoknak a külföldieknek tartózkodási engedélyét, akik 1925 január elseje óta jöttek az országba és csak egyhónapos vízumuk volt. Ezzel egyidejűleg a beszarábiai sziguranca utasítást kapott, hogy szolgáltatson ki a Beszarábiában tartózkodó menekülteknek Nansen-féle népszövetségi utlevelet. Az orosz-román vegyesbizottság a hazájukba repatriálási szándékozók számára külön utleveleket bocsát ki. A bizottság július folyamán Tighinában ülést tart.

Szövőgyárak figyelmébe! Festünk bármilyen gyapju, műselyem és pamut fonalat, szintartóan, bármilyen színre.

„Kristály” kálmofestő vegytisztító és gőzmosógár Cluj. Telefon 500

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán. (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal). Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és zsidó ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek. Naponta térs és tánczene. Állandó orvosi felügyelet. Nyitva május 15-től szeptember 15-ig. Elő és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság**. Posta: Iicanda-Mare.

Palermo Bar

Szenetár Jeczset tulajdonos - I. anti Jenő igazgató

Szenzációs juliusi műsor

- The 3 Belars
Az excentrikus táncok mesterei
  - Tok Stefi
Excentrikus táncművész
  - Luccy Doree
tánc
  - John Clark
A bécsi Bonacher táncatrakciója
  - Polidor
a közhied elm rotamikus
  - Giovanni
Dody Danvilly
a Renaissance színház szólótáncosnője
  - M. Northon Melly
a németországi táncversenyen első díjjal kitüntetett győztes
  - Maud Panassie
Danseuse et diseuse Française
  - A kizhdedvelt Peter, Ligeti és Kövári Jazz-Band
- Belépti díj nincs! Nem tányérozunk!**
Kezdete este 10 órákor

Select-mozgó

Ma lesz a legnagyobb és legelegánsabb
Maë Murray
filmbemutatója

A párizsi baba

híres komédia
Monopol Metro Goldwyn film

Urania-mozgó

2 napig kerül bemutatásra

Isten hozott Malec

(Buster Keaton)

legsikerültebb vígjátéka

Monopol Atlantic film

Apollo-mozgó

Kolozsváron először

A Pacific Océán átrepülése

Zeppelin R. III.

KÖZGAZDASÁG

... TÖZSDE

Julius 1-én

A lej Zürichben 237 50—240 00, Párisban 17 25, Budapestben 333, Bécsben 331 00, Prágában 17 88.

Kolozsvár. A belvárosi piacon a dezizák erősen lemorzsolódtak. A kereslet ugyszólván teljesen szűnhet, a kínálat ellenben erősen élénkült. A külföldi piacokon mindenütt erősen emelkedett a román valuta értéke. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31 40—31 60, Prága 6 48—6 55 Budapest 325—328, Páris 6 10—6 20, Zürich 42 25—42 40, Newyork 216 00—218 00, London 1050—1060, Milánó 7 90—8 00.

Zürich. Zárlat: Berlin 123 00, Amsterdam 207 50, Newyork 516 50, London 2514 75, Páris 1415 00, Milánó 1860 00, Prága 1530 00, Budapest 72 30, Belgrád 913 00, Bukarest 237 50—240 00, Varsó 40 50, Bécs 73 10.

Bukarest. Devizák: Páris 6 15, Berlin 52 40, London 1065 00, Newyork 219 00, Milánó 7 90, Zürich 42 50, Bécs 31 25, Prága 6 50 Brüsszel — Budapest 31 20.

Bukarest. Valuták: Napoleon 8 00, német márká 52 00, leva 1 60, török lira 110, font sterling 1060, francia frank 6 80, svájci frank 42 00, olasz lira 7 70, drachma 2 75, dinár 3 80, dollár 219 00, lengyel forint 17 00, osztrák schilling 31 00, magyar korona 31 00, cseh korona 6 40, belga frank —, holland forint —.

¶ Naponta 2220 vagon gabonát fognak behajózni a dunai és tengeri kikötőkbe. Bukarestből jelentik: A vasúti vezérigazgatóság elkészítette az idei gabonakampány lebonyolítására vonatkozó javaslatát. E szerint az 500 millióes rendkívüli hitelből, amely összegből tudvalevőleg a minisztertanács 350 milliót már ki is utalt a CFR-nek, 7000 vagonot fognak kijavítani, amelyből 6000 vagon zárt, 1000 pedig nyitott lesz. Csenszlovákiával és Lengyelországgal már befejezés felé közelednek a tárgyalások a 130 mozdony bérbevétele érdekében. A gabonaszállítását külön 43 vonatpár fogja végezni és ezek június 15-től november 15-ig lesznek forgalomban. Az exportgabonát 12 dunai és tengeri kikötőbe fogják centralizálni befogadó képességük irányában. Az eddigi tervek szerint a belvárosi fogyasztásra szükséges gabonamennyiségek leszállítása után napi 2220 vagon, összesen pedig 123 ezer vagon gabona kerül exportszállításra. Meglepő, hogy a vezérigazgatóság a gabonakampányban teljesen mellőzi Erdélyt és Bínátot, minthogy a 43 speciális gabonaszereplvény közül egy sem fog ezeken a területeken közlekedni.

¶ A bánági svábok tuljegyezték a temesvári mőmalom részvényeit. Temesváról jelentik: Amint megittuk, a bánági svábok vezetői tárgyalásokat folytattak, hogy a temesvári Mőmalom R. T. átvételére megfelelő tőkét hozzanak össze a temesvári sváb falvakban. 700 000 drb. 600 lejes részvényt bocsátottak ki, amelyeknek lejegyzését három sváb köztség vállalta magára. Ujabbban azonban még 16 sváb község jelentkezett, hogy az ottani gazdák is részt akarnak venni a jegyzésekben, úgy, hogy nemcsak biztosítva van a szükséges tőke összehozása, hanem máris nagy tuljegyzés mutatkozik és így a malmot rövidesen átveszik a sváb érdekeltségék.

Aladdin

Ha még nem ismeri az
ALADDIN
lápát, kérjen ingyenes ismertetőt.
Román ALADDIN Kereskedelmi Részvénytársaság
Satu-Mare

¶ A torda—abrudbányai vonalon megszakadt a vasuti közlekedés. A folytonos esőzések és a havasból leszakadó vizárok Buru és Oholis Állomások között több helyen átkitották a torda—abrudbányai vonalat, amiért is a vasuti közlekedés ezen a szakaszon szűnhet, úgy a személyn, mint a teherforgalom részére.

¶ Csak nyitott kocsiiban lehet gömbfát szállítani. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága megtiltotta a speciális nyitott Ls és Lso jelzésű kocsik megrakását a fűrészgárak részéről, kik e kocsikat eddig gömbfát megrakására saját hatáskörükben javították ki és ilyen áruk megrakására csak a közönséges, de alkalmas nyitott kocsikat engedélyezte.

SPORT

Véget értek a kolozsvári kerület tenniszbajnokságának küzdelmei

Szép eredménnyel szerepelt a Haggibbor gárdája

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától) A kolozsvári kerület tenniszbajnoksága tegnap véget ért. Az állandóan rossz időjárás dacára a döntő mérkőzések minden késedelem nélkül zajlottak le. A férfi egyes bajnoka váratlanul, de megérdemelten Straub Elek (KAC) lett, aki nehéz küzdelem után győzte le Metianu kapitányt (U). A marosvásárhelyi versenyzők nem jelentettek különösebb veszélyt a helyezésekre és csak két első helyet tudtak elérni, dr. Láni—Berekméri pár az első osztályú férfi párost és Réthy walk over-rel az ifjúsági férfi egyest. A részletes eredmények a következők:

I. oszt. férfi egyes. Bajnok Straub Elek (KAC), aki a döntőben 3:9, 10:8, 6:3, 6:3 arányban győzte le Metianu kapitányt (U).

Ifjúsági női egyes. Bajnok Andrásovsky Margit (KAC). 2. Devecseri Anci (H). A döntő eredménye 6:4, 6:4.

I. oszt. férfi páros. Bajnok dr. Láni—Berekméri (MSE) pár. 2. Cap. Metianu—Cap Serb (U) pár. A döntő eredménye 6:4, 6:4, 6:2.

I. oszt. vegyes páros. Bajnok Giurgiutné—Rozvan (U). 2. Veressné—Balázs A. KAC. Döntő eredmények 6:4, 1:6, 6:3.

II. oszt. férfi egyes. Bajnok Bolinteanu A. (U). 2. Réthy (MSE). A döntő eredménye 5:7, 6:2, 7:5.

I. oszt. női egyes. Bajnok Veressné Boros Dódi (KAC). 2. Gottliebne (H). Döntő eredménye 6:1, 6:2.

I. oszt. női páros. Bajnok dr. Lániné—Veressné (KAC). 2. Giurgiutné—Herbáry Jenny (U). Döntő eredménye 6:1, 6:1.

II. oszt. férfi páros. Bajnok Papp—Réthy (KAC). 2. Radó—Farkas (H). A döntő eredménye 9:7, 6:3.

II. oszt. vegyes páros. Bajnok Devecseri Anci—Devecseri L. (Haggibbor). 2. Löwné—Lakner I. (TC). A döntő eredménye 6:3, 6:3.

II. oszt. női egyes. Bajnok Gergely Böske (Haggibbor). 2. Löw Elza (TC). A döntő eredménye 6:4, 3:6, 6:1.

Ifjúsági férfi egyes. Bajnok Réthy (MSE) 2. Straub (KAC). Réthy küzdelem nélkül kapta az első helyezést, mert Straub a csütörtök reggelre kitűzött mérkőzésen nem jelent meg.

A szövetség nevében Giurgiut kapitány osztotta ki az értékes viszteldíjakat és érmeket a győzteseknek és a helyezetteknek.

A Haggibbor fiatal tennisz-szakosztálya a verseny alkalmával igen figyelemreméltó eredményeket produkált. Két bajnokság és három második helyezés bizonyítást nyújtott arról, hogy a Haggibbor kicsiny de lelkes tenniszgárdája több értékcs erőt rejt magában. Bizonyosra vesszük, ha a pályakérdés is ezzel együtt a tenniszpályák ügye is végleges elintézést nyer, egy jókezü tréner igen nagy eredményeket tudna felmutatni. A pályakérdéssel egyenrangú kérdés egy tréner szerződése is, mert a játékosok önképzése még nem jelenti a tudás maximumát. Reméljük, hogy az új tennisz-

Ruhája molymentessé válik, ha Czinknél festtet, tisztított.

szakosztály vezetőségének a figyelmét nem fogja ez a körülmény elkerülni és meg vagyunk győződve, hogy a valóban értékes anyagból több országos vi szorulatban is megfelelő játékos fog kikerülni.

Marosvásárhely—Kolozsvár. A két város közötti mérkőzés revársjelleggel bír és reméljük, hogy a kolozsvári csapat győzelmeinek számát ezzel a mérkőzéssel ismét szaporítani fogja. A labdarúgó szakosztály vezetője a csapatot a következőképp állította össze: dr. Lázár—Pollák, Krieshoff I.—Györi, dr. Hatiegan, Giurgiu II—Giurgiu I, Istvánffy II, Rakitovszky, Raméyi, Cipcigan. Tartalékok: Micu, Dobra, Fazekas, Bonciocat, Abrudan, Istvánffy I. A mérkőzés előtt, amelyet a városi sporttelepen tartanak meg, Torda ifjúsági válogatottja méri össze erejét Kolozsvár ifjúsági reprezentívjeivel.

Románia vívóbajnoksága Kolozsváron. Szombaton és vasárnap fog elődni Románia 1926. évi tör- és kardvívó bajnoksága Kolozsvárt a KAC és a Vívó Klub rendezésében. Az ország minden részéből érkező benevezések garantálják a verseny érdekességét és nivóját. Senior kard- és törvívás, junior kard- és törvívás, hölgy-vívás és gyermek törvívás képezik a programot. A verseny, a vármegyeház dísztermében, szombat reggel kilenc órakor kezdődik és vasárnap estig tart.

A Victoria—Muresul SC a keddi vihar miatt megszakított mérkőzést, amelyen a Victoria veszített egy góllal, július 20-án játszott Kolozsváron, a városi sporttelepen.

A Hakoah uszói nyerték meg Bécs folyambajnokságát. Bécsből jelentik: Vasárnap tartották mintegy félmillió néző jelenlétében Bécsben a folyambajnokságokat. A Duna mindkét partján feketelő tömeg élénk érdeklődése mellett négy száz uszó állott a starthoz. Annak dacára, hogy a 10 Resumur fokos jéghideg vízben az eredmények nem biztattak valami jóval, mégis a végeredmények nagyszerűeknek mondhatók. Ugy a férfi, mint a női folyambajnokságot a *H. koah* nyerte meg és ez élénk tanúbizonyságul szolgál arra nézve, hogy a kiváló bécsi zsidó sportgyestület, amely a sport minden ágával foglalkozik, mily kitűnő eredményeket tud felmutatni. Felnégy órakor kezdődött meg a verseny. Először a hölgyek állottak starthoz, s heves küzdelem után, három másodperccel megelőzve Hedi *Sinnenfeld* neves uszónőt Löwi Ercsi, a Hakoah kiváló női atlétája uszott be elsőnek a célhoz. A férfiverseny győztese Guth Alfred lett, aki a jéghideg vízben messzire maga mögött hagyva versenytársait, elsőnek érkezett be. Az ötszáz ezer főnyi tömeg lelkesen ünnepelte a Hakoah színeit képviselő bajnokokat.

Uj könyvkötészet!
KISS & Co.

Cluj, Strada Memorandului és Strada Samuel Micu sarok

Vállal mindennemű könyvkötői munkát. Üzleti könyvek, dobozok készítését.

Héber könyvek speciálisan köttetnek!

Doboznyomás! Aranyozás!

Olcsó árak! Pontos munka!

Vidéai rendeléseket jutányosan végezz!

T. C. Tisztelettel értesitem, hogy „Dicsőségmentártoni vizimalom lisztlerakata” cég alatt az Albina é, ületével szemben, **Dicsőségmentártonban**

Lisztüzletet nyitottam,

ahol saját őrlésű, valamint bánáti lisztet árusítok. Kiváló tisztelettel **Farkas Andor**, malomtulajdonos

Tennis - nadrág

Vászon - öltöny

Lüster - saccók

Neumann M.

Cluj, Piața Unirii (Fő tér) 14

SZINHAZ MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHAZ

A színházi iroda közleményei

Cigányprimás — Pintér Bóskével. Pénteken este játszik a Cigányprimást, melyet ebben az évben még nem játszott. Pintér Bóské egyik legjobb szerepét játssza ebben az operettben.

Maricza grófnő. Szombaton este játszik a diadalmas sítár Maricza grófnőt 14-adszer Karácsonyi lível, Marsi Guival, László Audorral, Ibász Aladárral, Leővey Leóval.

Vasárnapi előadások. Vasárnap három előadás lesz a színházban. Délután tshárom órakor gyermekelőadást tartanak és a Hamupipőke körül szinra, utána leszállított helyárrakkal a Frasquita játszik, este pedig a Csókos asszonyt Pintér Bóskével a címszerepben. Mimi Schorp új táncokat mutat be.

Postás fiu és huga. Egyik legmulatságosabb régi operett repriizére készül a színház operett-együttese a Postás fiu és huga-ra. Hétfőn és kedden játszik ezt a kedves és mulatságos operettet, melyben Pintér Bóské és Ibász Aladár játszik a két főszerepben.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: Cigányprimás. (Operett-repriz, új betanulással és új szereposztással 50 dszer Pintér Bóskével. Premierbérlet 69 sz. Sorozatszám 454)

Szombat: Maricza grófnő. (14-adszer. Sorozatszám 455.)

Vasárnap fél 3-kor: Hamupipőke. (Gyermekelőadás igen olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 456.)

Vasárnap d. u. 5-kor: Frasquita. (Leszállított helyárrakkal, Karácsonyi lível, László Audorral, Ibász Aladárral. Sorozatszám 457.)

Vasárnap este 9 kor: Csókos asszony. (16-od-zor. Mimi Schorp új táncival. Pintér Bóskével, Ibász Aladárral. Sorozatszám 458.)

Hétfő: Postás fiu és huga. (Operett-repriz új betanulással és új szereposztással. Pintér Bóskével, Ibász Aladárral. Utolsó premierbérlet 70 sz. Sorozatszám 459)

Kedd: Postás fiu és huga. Sorozatszám 460)

Időt és pénzt akarok meg

sz egyedül tökéletes és részletes Mocianu-féle országos

Vasuti Menetrend.

A 100 oldalas könyv ára tárképpel 40 lei. Kapható az összes könyvkereskedésekben és újságírusító helyeken.

Convocare

Onorati semnatori al actiilor pentru infiintarea unei „Banci de Credit Marunt si Economie S. A.” cu sediul in Targumures sunt invitati a lua parte la Adunarea Generala Constitutiva pentru infiintarea Bancii sus zise care se va tine Dumineca la 11 Iulie 1926, la ora 1/2 11 a. m. in scoala primara evr. Str. Traian No. 20, cu urmatoare a ordine de zi:

1. Alegerea presdintelui si a grefierului al adunarii generala constitutive si designare a 2 actionari pentru verificarea procesului verbal.
2. Stabiirea, ca este sau nu asigurat capitalului social prin subscrierea si varsarea regulata.
3. Fixarea statutelor societatii.
4. Aducerea hotarirei in privinta infiintarii societatii.
5. Luarea la cunostinta a membrilor numiti in consiliul de administratie pe trei ani de catre fondatori.
6. Alegerea comitetului de Censori pe durata de un an.
7. Alegerea directorului administrativ.
8. Aducerea hotarirei in privinta descrcarii fondatorilor.
9. Eventuale propuneri.

Targumures, la 1 Iulie 1926.

FONDATORII

Zongorák

gyári lerakata, gyári árban részletre is. **Sternberg**, — Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand

1614—1926. úgyszám.

Árverési hirdetés

Közírré teszem, hogy az „Albina Intrepozite Societate Comerciala Anonima” cluji cég Piața Gării 1. szám alatt levő közraktárában folyó hó 6-án d. u. 5 órakor közbenjövetelem mellett megtartandó nyilvános árverésen a késedelmes adós terhére el fogja adni a nála kézi-zálogul elhelyezett következő ingóságokat:

19 butord rabból álló ebéd- és hálószoberendezést 60.000 Lei kikiáltási árban és egy doboz férfi kalapot 49.500 Lei kikiáltási árban.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10% -a, mely az árverés megkezdése előtt kezeimhez deponálendő. Vevő a vételárat az 1% vételi illeték és 1% forgalmi adóval együtt a helyszínen készpénzben azonnal kifizetni köteles.

Cluj, 1926 július 1.

Dr. Laurențiu Nestor közjegyző.

No. 1615—1926.

Árverési hirdetés

Közírré teszem, hogy az „Albina Intrepozite Societate Comerciala Anonima” cluji cég a Piața Gării 1. szám alatt levő közraktárában folyó hó 6-án d. u. 6 órakor közbenjövetelem mellett megtartandó nyilvános árverésen a késedelmes adós terhére el fogja adni a nála kézi-zálogul elhelyezett 2 db. „Singer”-féle cipővarrógépet darabonként 7000—7000 Lei kikiáltási árban.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10% -a, mely az árverés megkezdése előtt kezeimhez deponálendő. Vevő a vételárat az 1% vételi illeték és 1% forgalmi adóval együtt a helyszínen készpénzben azonnal kifizetni köteles.

Cluj, 1926. július 1.

Dr. Laurențiu Nestor közjegyző.

UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYA

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Legújabb könyvek

Anatole: Szilfasoron	220
— Próbabábu	220
— Ametisztgyűrű	220
— Bergeret ur Párisban	220
Ibsen: Brand	400
Woss: Királyi	275
Fielding: Rejtély	150
Courts Mahle: M-kor ketten szeretik egymást	110
Philatus: A bélyeggyűjtés	50
Salamon László: Végtelea élet	60
Paloszina-Egyiptom utmulató (Baedeker)	200
Mereskovskij: A pokol tornácában	240
Horovicz J nő: Idegen szavak szótája	320
Balzac: Pajzán históriák III. kötet	300
Curtis Jrke: A gonoszok	50
Karinty: Ki kérdezett	220
Strindberg: Viharos tengeren	260
Courts Mahler: Czoboly királyné	110
Ludwig Wolf: Csak hat hónap még az élet	175
Huzó Viktor: Nyomerultak	600
Osszedovszky: Azziai titkok	440
Dr. Kovrig: Uj Oroszország (1917-1925)	528
Dr. Horváth: A kis természetbúvár	50
Kardos Árpád: Gombatermesztés otthon	50
Irodalmi Lixikon 1926 évi, új	1500
Bloch: Korunk nemi élete, új	900
Bauer: Nő (Wie bist du Weib)	1200

Zsidó tárgyú könyvek

Mezey: Rajzok a magyar-zsidó életből	75
Geiger: Levelek a kitérésről	75
Gábor: Manoello és költészete	75
Goldzher: A zsidóság lényege és fejlődése	75
Dr. Kiss: Salamon ibn Gabiról	75
Dr. Blau: A talmud	75
Dr. Alexander Bernát: Spinoza	75
Alexandriai: Mózes élete	120
Mahler Ede: Keleti tanulmányok	75
Br. Eötvös József: A zsidók emancipációja	75
Heller: A héber mese I.	75
— II.	75
Dr. Rubinyi: Kis József	75
Dr. Sebestyén: Makai Emil	75
Zsidó Plutarchos	75
Ujvári: Bosszuálló isten	96
Feuchtwanger: A herceg és zsidója	375

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzeri! Közéknél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Álláskeresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőnek 150 lej

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné **בשר ארטה** vendéglője, Oradea-Mare, Str. Nicolai Jorga (Zófia-utca) No 19. Ismert elsőrendű konyha! Mérsékelt árak.

LAKÁS

Kiadó

3 szoba, konyha, mellék helyiségekkel

a Vasvári Pál uton
Érdeklőni lehet Németh István szabónál Deák Ferenc és Bolyay utca sarok. 699

ADÁS-VÉTEL

Menyasszonyok figyelmébe! Eladó 1 ágyas itó, 2 függőry Ri chelieu és angol madeira kézimunkával. Megtekinthető este 7-től és vasárnap d. e. 10-1-ig Fellegrvári-ut 9 jobbra II.ik ajtó.

Barzol

Flerarie Vasúzet

Cluj-Kolozsvár, Pista M. VII. 18

Telefon 1049

Használt zsákok, minden célra vesz és elad Schulz Dawid, Timisoara, Priyer utca 24. Telefon 22-40. 1276

Eladó 2000 db jó minőségű kekenyvágyányu 1:0 cm-es tögy tápár. Megeresések Teiner Jakabhoz Zalaú.

Eladó cséplőgépjátsza alkalmas jó benzomotor 6-7 HP. cím a kiadóban. 1850 I

ÁLLÁST KERES

A drog, bor és szesz szakmában a Cluj-i piacon már évek óta dolgozó agilis ügynök képviseléseket, utazói vagy raktárnoki állást keres. Megkereséseket ági is jelgére a kiadóhivatal továbbítja.

Iparművész. Berlinben végzett, pesti és párisi paxissal, butogártn rajzoló állást keres. Pista referenciák: jelgére a kiadóba. 1849 I

Van szerencsénk értesíteni a helybeli és vidéki kereskedő urakat, hogy „Argus” név alatt Brassóban, Hosszu-utca 21. szám alatt liszt- és terményügynökséget iródt nyitottunk

Kérjük a tisztelt kereskedő urakat, szívesskedjenek szükségletük beszerzése előtt bennünket is fölkeresni ajánlattétellel végett Legjobb bánáti és regáti cégekkel való összeköttetésünk folytán állandóan a legalacsonyabb napi árban ámlhatunk. Főtörekvésünk az, hogy a t. kereskedő urak legnagyobb megelégedésüket érdekeljük. Jelenleg több vagon elsőrendű regáti nullás és főzliszt eladására van megbízásunk, nagyon olcsó ártan, mintával szolgálhatunk. Tessék ajánlatot kérni.

Rosenbaum & Co.
ARGUS
liszt és terményügynökség

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv. Társ.

Ciuj, Pista Utcai No 7. — Tőkéi 48,000,000 lej. — Fiókjai: Dés, Dioszsentsmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármezei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhely megyei Takarékpénztár Rt. Széregyhely, Alsófehérvár megyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagenyed. Áruaktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámitol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. — Safe deposit. — Mindenféle bankszolgálatot előnyösen végez.

Telefon: 2-28, 10-47

SZÉP NYOMTATVÁNY
A LEGJOBB REKLÁM

Kadima-nyomda

Ciuj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, zárszámadások és mindennemű bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészies kivitelű levélpapírok, báli és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Erdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

Kérjen ajánlatot

Zsidó ének és zene-művek.

20 % felár.

- Engel: 50 smiroth l'jadim (kiséret nélküli) zongorakísérettel) I. füzet, 6 ének — 75
- Ebből egyes dalok: Moide avih, Elijah hanavi, L'pol ra'am, Bad scha l'mosche, Likrath shabath, B'mozaej schaba h — egyenkint — 97
- Engel: 5 Schirej am (5 népdal) — 50
- Ebből egyes dalok: Ani hadal, Sechnia, Klip klap — — — — — 150
- Ah-wath rajah, H-n hu — — — — — 39
- Engel: Jaldej-ssadeh (Fe'dkinder) 6 ének I. rész — — — — — 51
- Ebből egyes dalok: Jaldej-ssadeh, Nigun, Ba, ba ch wer és Zis' im, Schir th geschem — — — — — 115
- Engel Jaldej-ssadeh II. f. (5 dal) — 39
- Ebből egyes dalok: Gamadin; Seira Chadescha; Kol haorlogin; Parrar Kajitz — — — — — 102
- Engel: Hymnon Iamschorer (Hymnus au den Dichter) — — — — — 48
- Ssaminski: El jiwne hagatil (Négyzólamu — Ani hadal (Ja, arm bin ich) (Négyzólamu) — — — — — 58
- Kaplan: Numah ferach (Zongorakísérettel) — — — — — 48
- Engel: Kinderlieder II. füzet — — — — — 48
- Ebből egyes dalok: Hatapuach, Schewuoth, Furim, Maasch — — — — — 90
- Gladtstein „Ruth, Boas“ (Zongora ének) — — — — — 180
- Engel: Jüdische Volkslieder IV. köt. — — — — — 48
- Ebből egyes dalok: Imah Hatodi, Hsadam Mischenolad Sch ruzach rach, Oj nechomele, Och ach B-jamenu — — — — — 48
- Dalok Tschernichowski versekre: — — — — — 48
- Engel: Omrim jeschna Arez — — — — — 58

Zongora-darabok

- Engel: Jüd. Volkweisenkranz (2 és 4 kézre) — — — — — 190
- Öt zongoradarab — — — — — 150
- Ebből egyes darabok — — — — — 48
- Kopit: Freilachs — — — — — 58
- Milnee: Beim Rebben zu Melave-Malke — — — — — 102
- Rosowsky: Poem — — — — — 115
- Aisberg: Hebräische Rapsodie — — — — — 100
- Hatikwah — — — — — 36

Kaphatók az **Uj Kelet könyvosztályában**, utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Dental Depot

a Weiss & Schwarz bécsi cég Cluj-i lerakata

Cluj (Kolozsvár) Egyetem-u. 1., II. em.

Szőnyeg- és

regliségkereskedését

ROSENBERG J.

áthelyez e **C. Victoriel** (v. Kosuth L.-a.) 5. sz. alá, ahol újonnan és dusan felszerelt raktárát

nagyon olcsón árusítja.

Hirdessen az Uj Keletben!

Tavaszi vásár

mélyen leszállított árakkal.

- Muslin harisnya ..... lei 88
- Cérna flor ..... lei 97
- Selyem flor ..... lei 115
- Selyem, tartós 150-180

Keztyű és kőtáru nagy vlasztékban

HELIOS-nál

Főtér 7 szám.

szervezt...
ivatali és
Kolozsv...
Pop (Bras...
Tele...
szek. és k...
777, 228
22. H. Sz.
1926. július 1.
1926 július

Masaryk megszólalt. zációs eszme legmélyebb mert Masaryk szervezésére lamférfiui, még — a k felmérni. Cs szeliemóriás állású és a politikai ag lamenti arén befolyásolni vezéreket, — gondolatvilá magasabbren Ime: ez a maga teki jövőben meg tatja ki azt, szövetség, amelyben mi ként, minden ként vesz m Milyen egysz lette áll a n Masaryk szá veszi és följ ostobaság és a Masaryk-fé eljutni.
De nemcs humanista es bölcseleti rev csehizlovak mint politiku megragadó: pontok felett mely míg me lójában a p semmissiti, va Csehizlov tától kezdve vett nemzet nemetjel, ak lizáció mag emellett köz német birod tömegek és mind olyan rá a földraj konstruált fia kizárja, hogy között az álla a dogmatiku sulyozásával maga nemzet Am a p tulzott nemz koncepciója svájci értele felé — enne politikává va tulzó naciona ségi elemek feladatukul. rencsétlenség, pusztulnak — egy-két veszély-politi árvi hajósai tását, mint a De az élet él a maga jussá tatóan mosoly Az Ararát genkivül Mas